

Danmarks
Akkrediteringsinstitution

Aarhus Universitet
Marianne Kjær
Astrid Marie Gad Knudsen

Sendt pr. e-mail:
au@au.dk, mj@adm.au.dk, agk@au.dk

Positiv akkreditering af eksisterende bacheloruddannelse i jura

Akkrediteringsrådet har 24. september 2015 akkrediteret bacheloruddannelsen i jura **positivt**, jf. akkrediteringslovens § 14, stk.1.¹ Rådet har truffet afgørelsen på baggrund af vedlagte akkrediteringsrapport fra Danmarks Akkrediteringsinstitution.

Det er rådets faglige helhedsvurdering, at uddannelsen opfylder kriterierne for relevans og kvalitet på tilfredsstillende vis.

Rådet har vurderet uddannelsen ud fra de kriterier for relevans og kvalitet, som fremgår af akkrediteringsbekendtgørelsen² og "Vejledning til uddannelsesakkreditering (eksisterende uddannelser og udbud)", 30. september 2013.

Akkrediteringen er gældende til og med 24. september 2021, jf. akkrediteringslovens § 15, medmindre uddannelsesinstitutionen i mellemtiden har opnået en positiv eller betinget positiv institutionsakkreditering. Uddannelsen udbydes i Aarhus.

I er velkomne til at kontakte direktør Anette Dørge på e-mail: akkr@akkr.dk, hvis I har spørgsmål eller behov for mere information.

Med venlig hilsen

Per B. Christensen
Formand
Akkrediteringsrådet

Anette Dørge
Direktør
Danmarks Akkrediteringsinstitution

Bilag:
Kopi af akkrediteringsrapport

Dette brev er også sendt til:
Styrelsen for Videregående Uddannelser, Uddannelses- og Forskningsministeriet

¹ Lov nr. 601 af 12. juni 2013 om Akkrediteringsinstitutionen for videregående uddannelser (akkrediteringsloven).

² Bekendtgørelse nr. 745 af 24. juni 2013 om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner og godkendelse af nye videregående uddannelser (akkrediteringsbekendtgørelsen).

Akkrediteringsrådet

30. september 2015

Bredgade 38

1260 København K

Tel. 3392 6900

Fax 3392 6901

Mail akkr@akkr.dk

Web www.akkr.dk

CVR-nr. 3060 3907

Sagsbehandler

Malene Hyldekrog

Tel. 72 31 88 08

Mail mahy@akkr.dk

Ref.-nr. 14/007339-23

Danmarks
Akkrediteringsinstitution

Akkrediterings- rapport

2015

AKKREDITERING AF EKSISTERENDE UDDANNELSE

BACHELOR- OG KANDIDAT- UDDANNELSE I JURA

AARHUS UNIVERSITET

Bachelor- og kandidatuddannelsen i jura, Aarhus Universitet
14/007339
September 2015
Publikationen er offentliggjort elektronisk på www.akkr.dk

Indholdsfortegnelse

Indstilling for bacheloruddannelsen i jura.....	5
Begrundelse for indstilling	5
Indstilling for kandidatuddannelsen i jura.....	6
Begrundelse for indstilling	6
Akkrediteringspanelet	7
Grundoplysninger.....	7
Uddannelsesetal	8
Uddannelsens mål for læringsudbytte.....	9
Uddannelsens struktur.....	11
Studieaktiviteter	12
Kriterium I: Behov og relevans.....	14
Kriterium II: Videngrundlag.....	17
Kriterium III: Mål for læringsudbytte.....	24
Kriterium IV: Tilrettelæggelse og gennemførelse	32
Kriterium V: Intern kvalitetssikring og -udvikling	41
Om akkrediteringen	46
Sagsbehandling.....	47
Dokumentation – samlet oversigt	47

Indstilling for bacheloruddannelsen i jura

Danmarks Akkrediteringsinstitution (AI) indstiller bacheloruddannelsen i jura på Aarhus Universitet i Aarhus til:

Positiv uddannelsesakkreditering

Begrundelse for indstilling

Bacheloruddannelsen i jura på Aarhus Universitet i Aarhus er en velfungerende uddannelse, der er forankret i et juridisk forskningsmiljø, der dækker de faglige områder, uddannelsen er baseret på. Det er også undervisere tilknyttet det juridiske forskningsmiljø, der er ansvarlige for at tilrettelægge uddannelsen.

Størstedelen af uddannelsens dimittender fortsætter på den juridiske kandidatuddannelse. De juridiske uddannelser er i vidt omfang professionsrettede, og der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktikere i uddannelsen med henblik på at ruste de studerende bedst muligt til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed. På uddannelsen er behovet for at sikre uddannelsens forankring i et juridisk forskningsmiljø og inddragelse af praktikere balanceret på en fornuftig måde, men det bemærkes dog kritisk, at universitetet ikke har fastlagt en samlet strategi for, hvor, hvordan og i hvilken udstrækning praktikere (DVIP'er) inddrages i uddannelsen.

Inddragelsen af praktikere på uddannelsen bidrager til, at dimittenderne opnår relevante kompetencer, og dermed bidrager praktikerne også til sikringen af uddannelsens relevans. Derudover har uddannelsen tilknyttet et aftagerpanel, der løbende arbejder med at sikre relevansen af uddannelsen.

Uddannelsens samlede mål for læringsudbytte er formuleret på et meget overordnet niveau og følger ikke den opdeling af læringsmål i viden, færdigheder og kompetencer, som fremgår af den danske kvalifikationsramme for videregående uddannelse. Der er dog i læringsmålene for de enkelte fagelementer dækning for, at det faktiske underviste niveau på uddannelsen lever op til et bachelorniveau.

Forskningsmiljøets styrke inden for formueret afspejler sig i uddannelsens struktur, hvor netop formueretten omfangsmæssigt udgør et væsentligt element. Formueretten afslutter da også bacheloruddannelsen med to omfangsrige skriftlige eksamener. Bachelorprojektet fylder mindre på uddannelsen.

De studerende har tilstrækkelig mulighed for kontakt til underviserne, og der er ikke alvorlige problemer med frafald eller lang gennemførelsestid på uddannelsen set i forhold til hovedområdet på landsplan.

Der udføres løbende kvalitetssikring af uddannelsen, herunder indsamling af nøgletal, gennemførelse af undervisningsmiljøundersøgelser og indhentning af de studerendes evaluering af den undervisning, de modtager.

Indstilling for kandidatuddannelsen i jura

Danmarks Akkrediteringsinstitution (AI) indstiller kandidatuddannelsen i jura på Aarhus Universitet i Aarhus til:

Positiv uddannelsesakkreditering

Begrundelse for indstilling

Kandidatuddannelsen i jura på Aarhus Universitet i Aarhus er en velfungerende uddannelse forankret i et juridisk forskningsmiljø, der dækker de faglige områder, uddannelsen er baseret på. Det er også undervisere tilknyttet det juridiske forskningsmiljø, der er ansvarlige for at tilrettelægge uddannelsen.

Dimittenderne finder relevant beskæftigelse, og den løbende sikring af, at dimittenders kompetencer er relevante i forhold til arbejdsmarkedet, sker bl.a. i samarbejde med uddannelsens aftagerpanel og i samarbejde med øvrige relevante aftagere, herunder de praktikere, der også er involveret i uddannelsen.

Praktikere involveres i uddannelsen, da den i vidt omfang er professionsrettet. Der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktikere i uddannelsen med henblik på at ruste de studerende til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed. Uddannelsen har balanceret behovet for at sikre uddannelsens forankring i et juridisk forskningsmiljø og inddragelse af praktikere på en fornuftig måde, men det bemærkes dog kritisk, at universitetet ikke har fastlagt en samlet strategi for, hvor og i hvilken udstrækning praktikere (DVIP'er) inddrages i uddannelsen.

Uddannelsens samlede mål for læringsudbytte er formuleret på et meget overordnet niveau og følger ikke den opdeling af læringsmål i viden, færdigheder og kompetencer, som fremgår af den danske kvalifikationsramme for videregående uddannelse. De studerende opøver dog på uddannelsen en styrket kompetence i at arbejde selvstændigt med den juridiske metode, også på tværs af juraens forskellige discipliner, og der er derfor en udpræget horisontal progression i løbet af uddannelsen. Samtidig er det muligt for den studerende at vælge at specialisere sig inden for en udvalgt juridisk disciplin. Samlet set er det sandsynliggjort, at det underviste niveau på uddannelsen understøtter et kandidatniveau.

Der er to obligatoriske fagelementer på uddannelsen, hvorefter de studerende selv vælger, hvilke fagelementer de ønsker at følge, før de skal udarbejde deres speciale. De studerende har tilstrækkelig mulighed for kontakt til det videnskabelige personale, også i forbindelse med specialevejledning.

Der er ikke alvorlige problemer med frafald på uddannelsen. Der har været en faldende tendens med hensyn til antallet af studerende, der gennemfører uddannelsen på normeret tid, men antallet af studerende, der gennemfører på normeret tid plus et år, er forholdsvis stabilt og større end for hovedområdet på landsplan.

Der udføres løbende kvalitetssikring af uddannelsen, herunder indsamling af nøgletal, gennemførelse af undervisningsmiljøundersøgelser og indhentning af de studerendes evaluering af den undervisning, de modtager.

Akkrediteringspanelet

Denne rapport er udarbejdet af AI i samarbejde med et akkrediteringspanel, som er nedsat til lejligheden. Panelet er sammensat, så medlemmerne har indgående viden om uddannelsens fagområder, uddannelsestilrettelæggelse og -gennemførelse og forholdene på arbejdsmarkedet. Panelet består af:

- Johannes Martin Fenger, cand.jur., kontorchef hos Folketingets Ombudsmand. Johannes Martin Fenger er juridisk kandidat fra Københavns Universitet og var i perioden 2000-2012 ansat i Justitsministeriets departement, hvor han gennemgik Justitsministeriets uddannelsesforløb og i en periode var chef for personalekontoret. Sideløbende med ansættelsen i Justitsministeriet var han i en årrække ekstern underviser i forfatningsret på Det Juridiske Fakultet på Københavns Universitet.
- Kåre Lilleholt, professor i retsvidenskab på Det juridiske fakultet på Universitetet i Oslo. Han blev dr.jur. i 1986 og har tidligere bl.a. haft stillinger som professor på Det juridiske fakultet på Universitetet i Bergen og ved Norges Handelshøyskole. Desuden har han gennem flere år haft egen praksis som advokat, i en periode på fuld tid.
- Per Ole Träskman, senior professor på Juridiska fakulteten på Lunds universitet. Han er dr.jur. fra Helsingfors Universitet og har tidligere været professor i straffe- og procesret ved Helsingfors Universitet samt gæsteprofessor og lektor ved Handelshøjskolen i København (det nuværende CBS). I perioden 2000-09 var han dekan for Juridiska fakulteten på Lunds universitet. Han er æresdoktor ved Åbo Universitet og æresprofessor ved Ho Chi Minh City University of Law.
- Jeanett Anne Christoffersen, cand.merc.-studerende på Syddansk Universitet. Har forud for optagelse på cand.merc.-studiet opnået en bachelorgrad i erhvervsjura ved samme universitet.

Akkrediteringspanelet har været i høring hos institutionen, som har haft mulighed for at gøre indsigelse, hvis der var tvivl om en panelmedlemmets habilitet. Alle panelmedlemmerne har underskrevet en habilitetserklæring og en erklæring om tavshedspligt.

Grundoplysninger

Udbudssted

Uddannelserne bliver udbudt på Bartholins Allé 16, 8000 Aarhus C.

Sprog

Undervisningen foregår på dansk.

Hovedområde

Uddannelserne hører under det samfundsvidenskabelige hovedområde.

Uddannelsesetal

Bacheloruddannelsen i jura i Aarhus	2011	2012	2013
Antal nye studerende optaget på uddannelsen eller udbuddet de seneste tre år	412	413	418
Antal indskrevne studerende de seneste tre år	1261	1293	1319
Antal dimittender de seneste tre år	333	306	322
VIP-årsværk (2012/2013)			24,6
Kandidatuddannelsen i jura i Aarhus	2011	2012	2013
Antal nye studerende optaget på uddannelsen eller udbuddet de seneste tre år	326	245	346
Antal indskrevne studerende de seneste tre år	900	865	941
Antal dimittender de seneste tre år	206	238	223
VIP-årsværk (2012/2013)			16,4

Uddannelsens mål for læringsudbytte

Bacheloruddannelsen

Universitetet har dokumenteret på baggrund af 2013 studieordningen for bacheloruddannelsen. En revideret studieordning trådte i kraft i 2014. Læringsmålene nedenfor er dem, der fremgår i 2014 studieordningen. De mindre justeringer der er foretaget i de samlede læringsmål forhold til studieordningen for 2013 er markeret med fed skrift.

Akademiske kompetencer:

En juridisk bachelor kan:

- arbejde selvstændigt
- arbejde målrettet og struktureret
- arbejde systematisk og med de rette **juridiske** sondringer
- tilrettelægge og **tage ansvar** for egen indlæring
- **hurtigt** sætte sig ind i nye problemstillinger på egen hånd
- **forholde sig reflektivt til den tilegnede viden**

Faglige kompetencer:

En juridisk bachelor kan anvende juridisk metode til at:

- identificere og forstå grundlæggende juridiske problemstillinger **og sammenhænge**
- analysere og **kvalificere** grundlæggende juridiske problemstillinger med **identifikation og** inddragelse af relevante retskilder
- inddrage samfundsmæssige spørgsmål ved løsning af juridiske problemstillinger
- formidle og formulere grundlæggende juridiske problemstillinger **præcist og klart**, skriftligt såvel som mundtligt
- argumentere for og foretage et sagligt begrundet valg mellem forskellige juridiske løsningsmuligheder

Praksiskompetencer:

En juridisk bachelor kan ved juridiske problemstillinger inden for centrale områder:

- vurdere om en sag er tilstrækkeligt belyst
- træffe **fagligt** funderede afgørelser
- rådgive om retlige muligheder og konsekvenser **inden for forskellige retsområder**
- formidle grundlæggende juridiske problemstillinger i et klart, præcist og forståeligt sprog, skriftligt såvel som mundtligt
- vurdere udformningen af **juridiske** dokumenter og retlige bestemmelser

(Studieordningen for bacheloruddannelsen i jura, 2014).

Kandidatuddannelsen

Intellectuelle kompetencer

En juridisk kandidat kan:

- arbejde selvstændigt, såvel individuelt som i samarbejde
- arbejde målrettet og struktureret og kan kombinere flere juridiske discipliner
- arbejde systematisk med komplekse juridiske problemstillinger
- tilrettelægge egen indlæring, herunder tilegne sig og formidle viden på et fremmedsprog
- hurtigt sætte sig ind i nye problemstillinger samt større sagskomplekser på egen hånd

Faglige kompetencer

En juridisk kandidat kan anvende juridisk metode på et specialiseret niveau til at:

- identificere og forstå komplicerede juridiske problemstillinger og sammenhænge
- analysere komplicerede juridiske problemstillinger med inddragelse af alle relevante retskilder
- inddrage internationale perspektiver
- inddrage samfundsmæssige spørgsmål ved løsning af juridiske problemstillinger
- tage højde for juraens samfundsmæssige kontekst ved valget mellem retlige løsningsmodeller
- En juridisk kandidat kan formidle og formulere specialiserede juridiske problemstillinger, skriftligt og mundtligt
- En juridisk kandidat kan argumentere på højt niveau og foretage et valg mellem juridiske løsninger.

Praksiskompetencer

En juridisk kandidat kan ved komplicerede juridiske problemstillinger inden for specialiserede områder:

- vurdere om en sag er tilstrækkeligt belyst
- træffe afgørelser
- rådgive inden for flere retsområder på højt niveau
- udforme indholdet i juridiske dokumenter

(Studieordningen for kandidatuddannelsen i jura, 2008).

På kandidatuddannelsen er der et erhvervsjuridisk elitemodul, som 25 % af de studerende, der har opnået det højeste gennemsnit på den juridiske bacheloruddannelse, har adgang til. Modulet består af tre fagelementer, der udgør 30 ECTS-point. De tre fagelementer er fastlagt af Juridisk Institut og erstatter tre valgfrie, konstituerende valgfag. Læringsmålene for modulet er overlappende med læringsmålene for kandidatuddannelsen. Læringsmålene er dog målrettet det erhvervsjuridiske område og justeret, således at de studerende skal arbejde *særdeles* selvstændigt, *særdeles* målrettet mv. Ligeledes skal de forstå *meget* komplicerede erhvervsjuridiske problemstillinger, analysere *meget* komplicerede erhvervsjuridiske problemstillinger mv. (studieordningen for kandidatuddannelsen i jura, 2008).

Uddannelsens struktur

Bacheloruddannelsen

1. SEMESTER	Statsforfatningsret 15 ECTS		Familie- og arveret 15 ECTS		
2. SEMESTER	Dele af formueret 20 ECTS			Ret og politik 5 ECTS	Retshistorie 5 ECTS
3. SEMESTER	Strafferet og straffeprocess 20 ECTS			Retslære 5 ECTS	Forvaltning 5 ECTS
4. SEMESTER	Forvaltningsret skriftlig 10 ECTS	Forvaltningsret mundtlig 10 ECTS		Folkeret og EU-ret 10 ECTS	
5. SEMESTER	Bachelorprojekt 10 ECTS	Obligationsretligt valgfag 1 5 ECTS	Obligationsretligt valgfag 2 5 ECTS	Formuerettens almindelige principper 5 ECTS	Retssociologi 5 ECTS
6. SEMESTER	Formueret 1 15 ECTS		Formueret 2 15 ECTS		

(Studieordningen for bacheloruddannelsen i jura, 2013.) Som følge af fremdriftsreformen har universitetet foretaget en række justeringer på bacheloruddannelsen, der dog ikke omstrukturerer uddannelsen grundlæggende. Med hensyn til strukturen betyder det, at ret og politik på 2. semester udgår. Øvrige ændringer omtales i rapporten, hvor det er relevant.

Kandidatuddannelsen

1. semester	2. semester	3. semester	4. semester
Civilproces 10 ECTS	Konstituerende valgfag / Det erhvervsjuridiske elitemodul 30 ECTS	Valgfag / Det erhvervsjuridiske elitemodul 30 ECTS	Speciale 30 ECTS
Skatteret 10 ECTS			
Konstituerende valgfag 1 10 ECTS			

(Studieordningen for kandidatuddannelsen i jura, 2008).

Studieaktiviteter

Studieaktiviteten på bacheloruddannelsen er fordelt på denne måde:

UVA-Navn	Obligatorisk / Valgfag	ECTS	Konfrontationstimer									Samlet
			Timer >40 studerende	Timer ≤40 studerende	Vejledning	Samlet	Andre uddannelses-aktiviteter	ECTS	VIP	DVIP	Andre undervisere / vejledere	
1. Semester												
Statsforfatningsret	Obligatorisk	15,0	32,0	45,0	0,0	77,0			20	34	23	77
Familie- og arveret	Obligatorisk	15,0	46,0	60,0	0,0	106,0			38	68	0	106
1. semester samlet			78,0	105,0	0,0	183,0			58	102	23	183
2. semester												
Dele af formueret	Obligatorisk	20,0	74,0	57,0	0,0	131,0			58	63	10	131
Ret og politik	Obligatorisk	5,0	20,0	18,0	0,0	38,0			12	22	4	38
Retshistorie	Obligatorisk	5,0	28,0	0,0	0,0	28,0			28	0	0	28
2. semester samlet			122,0	75,0	0,0	197,0			98	85	14	197
3. semester												
Strafferet og straffeprocess	Obligatorisk	20,0	58,0	48,0	0,0	106,0			53	35	18	106
Retslære	Obligatorisk	5,0	18,0	16,0	0,0	34,0			20	12	2	34
Forvaltningsret	Obligatorisk	5,0	16,0	33,0	0,0	49,0			10	39	0	49
3. semester samlet			92,0	97,0	0,0	189,0			82	87	20	189
4. semester												
Forvaltningsret skriftl. / mdtl.	Obligatorisk	20,0	51,0	33,0	0,0	84,0			44	40	0	84
Folkeret og EU-ret	Obligatorisk	10,0	59,0	0,0	0,0	59,0			59	0	0	59
4. semester samlet			110,0	33,0	0,0	143,0			103	40	0	143
5. semester												
Bachelorprojekt	Obligatorisk	10,0	0,0	0,0	1,5	1,5	Bachelorprojekt	10,0	1,5	0,0	0,0	1,5
Obligationsretligt valgfag 1 - Entrepriseret	Valgfag	5,0	10,0	0,0	0,0	10,0			0	10	0	10
Obligationsretligt valgfag 2 - Forsikringsret	Valgfag	5,0	20,0	0,0	0,0	20,0			8	12	0	20
Formuerettens almindelige principper	Obligatorisk	5,0	108,0	22,0	0,0	130,0			96	19	14	130
Retssociologi	Obligatorisk	5,0	16,0	15,0	0,0	31,0			15	16	0	31
5. semester samlet			154,0	37,0	1,5	192,5			120,8	57,4	14,3	192,5
6. semester												
Formueret 1 + 2	Obligatorisk	30,0	162,0	0,0	0,0	162,0			138	24	0	162
6. semester samlet			162,0	0,0	0,0	162,0			138	24	0	162
Samlet bachelor			718,0	347,0	1,5	1066,5			600,0	395,1	71,4	1066,5

(Supplerende oplysninger af 1. oktober 2014).

Studieaktiviteten på kandidatuddannelsen i er fordelt på denne måde:

UVA-Navn	Obligatorisk / Valgfag	ECTS	Konfrontationstimer									Samlet
			Timer >40 studerende	Timer ≤40 studerende	Vejledning	Samlet	Andre uddannelses-aktiviteter	ECTS	VIP	DVIP	Andre undervisere / vejledere	
1. Semester												
Civilproces	Obligatorisk	10,0	40,0	0,0	0,0	40,0			40	0	0	40
Skatteret I	Obligatorisk	10,0	44,0	0,0	0,0	44,0			22	22	0	44
Konstituerende valgfag 1 - Entrepriseret	Valgfag	10,0	36,0	0,0	0,0	36,0			36	0	0	36
1. semester samlet			120,0	0,0	0,0	120,0			98	22	0	120
2. semester												
Konstituerende valgfag - Drafting commercial contracts	Valgfag	10,0	0,0	36,0	0,0	36,0			36	0	0	36
Konstituerende valgfag - Forbrugerret	Valgfag	10,0	0,0	36,0	0,0	36,0			36	0	0	36
Konstituerende valgfag - Markedsret	Valgfag	10,0	0,0	39,0	0,0	39,0			39	0	0	39
2. semester samlet			0,0	111,0	0,0	111,0			111	0	0	111
3. semester												
Konstituerende valgfag - Erhvervs- og selskabsbeskatning (Skatteret II)	Valgfag	10,0	0,0	36,0	0,0	36,0			36	0	0	36
Konstituerende valgfag - Erhvervsmiljøret	Valgfag	10,0	0,0	36,0	0,0	36,0			26	10	0	36
Konstituerende valgfag - Private International Law	Valgfag	10,0	0,0	36,0	0,0	36,0			36	0	0	36
3. semester samlet			0,0	108,0	0,0	108,0			98	10	0	108
4. semester												
Speciale	Obligatorisk	30,0	0,0	0,0	10,0	10,0	Speciale	30,0	10	0	0	10
4. semester samlet			0,0	0,0	10,0	10,0			10	0	0	10
Samlet kandidat			120	219	10	349			317	32	0	349

(Supplerende oplysninger af 1. oktober 2014).

Kriterium I: Behov og relevans

Uddannelsen er relevant i forhold til arbejdsmarkedets behov.

Uddybning:

- dimittenderne finder relevant beskæftigelse eller videre uddannelse,
- institutionen indgår i en løbende dialog med aftagere og andre relevante interessenter med henblik på fortsat at sikre uddannelsens relevans på arbejdsmarkedet.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt for bacheloruddannelsen.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens dimittender i tilfredsstillende omfang fortsætter i videre uddannelse. Der er ikke problemer med ledighed, og institutionen har en løbende dialog med aftagerpanelet og andre relevante interessenter, der anvendes til at sikre uddannelsens relevans.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt for kandidatuddannelsen.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens dimittender i tilfredsstillende omfang finder relevant beskæftigelse. Der er ikke problemer med ledighed, og institutionen har en løbende dialog med aftagerpanelet og andre relevante interessenter, der anvendes til at sikre uddannelsens relevans.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Finder dimittenderne relevant beskæftigelse eller videre uddannelse?

Gælder for bacheloruddannelsen

Opgørelsen over nyuddannedes aktivitet 4-19 måneder efter fuldførelse viser, at mellem 98 % og 100 % af dimittenderne de seneste tre opgjorte år er fortsat i videre uddannelse (dokumentationsrapporten, s. 5).

Akkrediteringspanelet vurderer, at dimittenderne i tilfredsstillende omfang fortsætter i videre uddannelse, og herunder fortsætter en stor del på kandidatuddannelsen i jura på universitetet (besøget).

Gælder for kandidatuddannelsen

De opgjorte ledighedstal for dimittenderne fra kandidatuddannelsen i jura viser, at ledigheden de seneste år har været lav og under niveauet for det samfundsvidenskabelige hovedområde generelt. I det senest opgjorte år er ledighedsprocenten for dimittenderne dog på niveau med hovedområdet:

Ledighed i procent

	2008	2009	2010	2011
Aarhus Universitet	0 %	3 %	2 %	9 %
Det samfundsvidenskabelige hovedområde	3 %	6 %	7 %	8 %

(Dokumentationsrapporten, s. 6, og <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/statistik-og-analyser/faerdiguddannede/nyuddannedes-beskaeftigelse/Kandidat/samfundsvidenskab/samfundsvidenskab-detajler-pdf.pdf>, tabel udarbejdet af AI).

AI har fra Uddannelses- og Forskningsministeriet indhentet en opgørelse af ledigheden for dimittenderne fire-syv kvartaler efter dimission.¹ Opgørelsen viser, at ledigheden er tæt på landsgennemsnittet for videregående uddannelser, og den peger dermed ikke umiddelbart på et problem med ledighed for uddannelsens dimittender.

Universitetet har siden 2007 gennemført årlige beskæftigelsesundersøgelser, der er den væsentligste kilde til information om, hvor dimittenderne finder beskæftigelse. Undersøgelsen er baseret på et spørgeskema, der fremsendes via e-mail til dimittender, der er blevet færdige for henholdsvis ½-1½ år siden og 4½-5½ år siden. Der udarbejdes uddannelsesspecifikke rapporter, som bl.a. fagstudienævn, studieledere, institutledere og dekanat modtager. Ud over at afdække, om og hvor dimittenderne er beskæftiget, omfatter undersøgelsen spørgsmål vedr. de kompetencer, dimittenderne har tilegnet sig i løbet af uddannelsen, og deres oplevelse af, hvorvidt kompetencerne matcher de krav, dimittenderne bliver mødt med på arbejdsmarkedet. Den seneste uddannelsesspecifikke dimittendundersøgelse var på ansøgningstidspunktet fra 2012 og har en svarprocent på 42 (dokumentationsrapporten, s. 15 og 68).

Beskæftigelsesundersøgelsen viser, at ca. halvdelen af dimittenderne finder beskæftigelse i det offentlige og den anden halvdel i det private erhvervsliv. Brydes de overordnede grupper ned på brancher, finder dimittenderne i langt overvejende grad beskæftigelse inden for enten advokatvirksomhed (33,9 %) eller offentlig administration (32,3 %). Den tredjestørste gruppe på 15,3 % finder ”anden beskæftigelse”, hvilket dækker over de dimittender, der har svaret politi, anklagemyndighed mv. Dimittenderne er overvejende ansat som enten AC-fuldmægtig, advokat/advokatfuldmægtig, juridisk fuldmægtig/konsulent eller specialkonsulent (dokumentationsrapporten, s. 12).

Næsten alle dimittender (93,2 %) tilkendegiver, at deres første job lå inden for uddannelsens faglige område.

Akkrediteringspanelet bemærker, at under halvdelen af uddannelsens dimittender er omfattet af beskæftigelsesundersøgelsen, der har en svarprocent på 42. Samtidig konstaterer panelet, at undersøgelsen viser et klart mønster for dimittendernes beskæftigelse, der afspejler, at uddannelsen i vid udstrækning er en professionsrettet uddannelse.

Akkrediteringspanelet vurderer, at dimittenderne i et tilfredsstillende omfang finder beskæftigelse inden for de områder, uddannelsen sigter mod.

Hvad gør institutionen for at afhjælpe eventuel høj ledighed?

Gælder for kandidatuddannelsen

Akkrediteringspanelet vurderer, at der ikke er et problem med høj ledighed. Akkrediteringspanelet bemærker dog, at ledighedsgraden for uddannelsens dimittender fra 2010 til 2011 steg fra 2 % til 9 %.

Indgår institutionen i dialog med aftagere og andre relevante interessenter omkring arbejdsmarkedets behov?

Gælder for alle uddannelserne

Uddannelserne har et aftagerpanel, der ikke dækker andre uddannelser end bachelor- og kandidatuddannelsen i jura. Aftagerpanelet består af ti medlemmer, der repræsenterer både det offentlige og det private arbejdsmarked, og der sidder også et medlem fra Advokatsamfundet.

Det nuværende aftagerpanel blev konstitueret i 2012 og har aftalt at holde to møder årligt. Panelet drøfter uddannelsesstrategi, pædagogiske tiltag, de studerendes kompetenceudvikling m.m. Det er studielederens og institutlederens ansvar at inddrage aftagerpanelets input i det overordnede strategiske tilrettelæggelsesarbejde i forbindelse med uddannelserne (dokumentationsrapporten, s. 13, bilag 1.1). Konkret har panelet bl.a. drøftet behovet for eliteuddannelser, brugen af eksterne undervisere og udbuddet af valgfag. Aftagerpanelet er også blevet orienteret om den seneste beskæftigelsesundersøgelse (ibid. og bilag 1.1-1.4).

¹ <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/politiske-indsatsomrader/dimensionering>.

Universitetet skriver, at input fra aftagerne har medført et øget fokus på at sikre de studerendes kompetencer i at finde relevant information. Samtidig får de studerende opgaver til eksamen, der er lig dem, dimittenderne skal løse, når de kommer i job (dokumentationsrapporten, s. 13).

Aftagerpanelet har også gennem en skriftlig proces været inddraget i forbindelse med udarbejdelsen af den seneste studieordning for bacheloruddannelsen. Under besøget fortalte ledelsen, at de justeringer, der er foretaget i den nye studieordning, er mindre, og at der fx ikke er ændret ved uddannelsens grundlæggende struktur. Dels fordi aftagerne har tilkendegivet, at de er tilfredse med strukturen, og dels fordi universitetet afventer følgerne af fremdriftsreformen og deraf følgende evt. behov for yderligere justeringer.

Ledelsen fortalte videre, at form og principper for aftagerpaneler blev drøftet i forbindelse med universitetets fusion med Handelshøjskolen i Århus. Det blev besluttet at fastholde to aftagerpaneler, et for jurauddannelserne og et for HA/cand.merc.-uddannelserne, dog med fælles formand og en række fælles møder. Hensigten er at sikre en god forståelse af uddannelserne og et mere nuanceret blik for aftagermulighederne.

Akkrediteringspanelet bemærkede under besøget, at der har været mange afbud til aftagerpanelernes møder. Ledelsen medgav, at det var u hensigtsmæssigt, men også svært at gøre noget ved. Aftagerpanelets nuværende formand er lige gået af, og der skal derfor ske en forventningsafstemning med hensyn til panelets fremtidige arbejdsform, når en ny formand er tiltrådt.

Universitetet henviser også til censorkorpset som en kilde til dialog med relevante aftagere. En sammenfatning af censorernes skriftlige indberetninger drøftes i studienævnet, og hvis der er særligt kritiske forhold, er det studielederens ansvar at reagere på dem. Ud over de skriftlige censorindberetninger mødes studieleder og institutleder med censorformandskabets repræsentant på ad hoc-basis. Det anslås, at der holdes fire-seks møder årligt (dokumentationsrapporten, s. 14).

På kandidatuddannelsen findes der et elitemodul, hvis indhold og sammensætning bestemmes i samarbejde med en række advokatfirmaer. Universitetet anfører, at de input, aftagerne kommer med i den forbindelse, også bruges i det generelle arbejde med studiets indretning. Ligeledes samarbejder universitetet med en række advokatfirmaer i forbindelse med de procedurekonkurrencer², de studerende er involveret i (dokumentationsrapporten, s. 14).

Endelig henviser universitetet til, at mange af uddannelsernes undervisere tidligere har været praktikere. Deres erfaringer og input herfra indgår på lige fod med de input, eksterne undervisere bidrager med, i det løbende arbejde med uddannelsens pædagogiske og faglige udvikling (dokumentationsrapporten, s. 15).

Akkrediteringspanelet fik under besøget det indtryk, at universitetet er i gang med at definere den mest hensigtsmæssige form og de mest hensigtsmæssige rammer for inddragelse af aftagerpanelet i sikringen af uddannelsernes relevans. Panelet vurderer dog, at der er en løbende og systematisk dialog med aftagerpanelet, og at aftagerpanelet er repræsentativt for erhvervet.

Akkrediteringspanelet vurderer også, at dialogen med aftagerpanelet og censorkorpset suppleres af en værdifuld, men mindre systematisk dialog med andre eksterne interessenter, der kan bidrage til at sikre uddannelsernes relevans. Det gælder bl.a. den viden om erhvervet, som både interne undervisere og særligt eksterne undervisere kan bidrage med. Det er dog mindre klart, hvordan ledelsen samler op på de input om uddannelsernes relevans, der opnås på denne måde, og dermed, hvordan de gavner sikringen af relevansen af de samlede uddannelsesforløb og ikke blot uddannelsernes enkelte elementer. Akkrediteringspanelet noterer sig, at universitetet tager denne kritik til efterretning, og at studieledelsen i løbet af efteråret 2015 vil fastlægge en procedure for, hvordan sådanne input registreres. Dette vil danne grundlag for en mere systematisk behandling (høringssvaret, s. 2).

² Procedurekonkurrencerne er bredt forstået konkurrencer i forskellige juridiske discipliner, hvor jurastuderende fra forskellige universiteter stiller op som et samarbejdende hold og procederer fiktive sager over for hinanden. Den største og mest prestigefyldte af disse konkurrencer er Vis Moot (dokumentationsrapporten, 14).

Kriterium II: Videngrundlag

Uddannelsen er baseret på det videngrundlag, som følger af reglerne for uddannelsen.

Uddybning:

- uddannelsen er tilknyttet et relevant fagligt miljø, hvor underviserne samlet set lever op til de krav til kvalifikationer og kompetencer, der følger af reglerne for uddannelsen,
- uddannelsen er baseret på ny viden og tilrettelægges af undervisere, der deltager i eller har aktiv kontakt med relevante forsknings- eller udviklingsmiljøer,
- de studerende har kontakt til det relevante videngrundlag, fx gennem inddragelse i aktiviteter relateret hertil.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsen er tilknyttet et relevant forskningsmiljø og baserer sig på ny viden. Den tilrettelægges af undervisere, der deltager aktivt i forskningsmiljøet, som de studerende også har tilstrækkelig mulighed for kontakt til.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsen er tilknyttet et relevant forskningsmiljø og baserer sig på ny viden. Den tilrettelægges af undervisere, der deltager aktivt i forskningsmiljøet, som de studerende også har tilstrækkelig mulighed for kontakt til.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Har uddannelsen et videngrundlag af tilstrækkelig kvalitet?

Gælder for begge uddannelserne

Uddannelserne er forankret i det juridiske forskningsmiljø på Juridisk Institut. På instituttet forskes der overordnet i privatret, offentlig ret, internationale retsforhold og ikke-dogmatiske juridiske fagområder (dokumentationsrapporten, s. 18).

Organisatorisk er instituttet opdelt i syv faggrupper, der samler, og er struktureret efter, de forskellige fagelementer:

- Retslæregruppen
- Strafferetsgruppen
- Skatteretsgruppen
- EU-ret og international ret
- Erhvervsreguleringsret
- Offentlig ret-gruppen
- Formueretsgruppen.

Faggruppernes størrelse varierer. Mens fx strafferetsgruppen og skatteretsgruppen udgøres af henholdsvis seks og syv VIP'er, er der til faggruppen for EU-ret og international ret 20 VIP'er tilknyttet, mens den største faggruppe er formueretsgruppen, hvortil 31 VIP'er er tilknyttet. Under besøget gjorde VIP'erne opmærksom på, at det i forbindelse med forskningsaktivitet ikke er tilstrækkeligt at se på størrelsen af den enkelte forskningsgruppe; man må også se på, hvor mange medlemmer af gruppen der har forskning som deres kernebeskæftigelse.

Faggrupperne koordineres af en fagkoordinator, der selv forsker i et eller flere af de fag, faggruppen omfatter (dokumentationsrapporten, s. 18).

Forskningsmiljøet udgøres samlet set af 96 forskere. Nedenstående tabel er en oversigt over forskningsmiljøets publikationer de seneste tre år:

Tabel C: Oversigt over publikationer lavet af forskere der er tilknyttet uddannelsen

	2010	2011	2012
Videnskabelig artikel – Niveau 1	30	23	24
Videnskabelig artikel – Niveau 2	23	15	27
Videnskabelig monografi - Niveau 1	13	11	16
Videnskabelig artikel i antologi - Niveau 1	67	52	64
Doktorafhandling	1	0	0
Uden BFI-klassifikation	83	69	119

Kilde: Udtæk fra PURE. Opgørelsen følger principperne i Forsknings- og Innovationsstyrelsens bibliometriske forskningsindikatorer. (Dokumentationsrapporten, s. 8).

Under besøget tilkendegav VIP'erne, at publicering inden for en række kernefag er en udfordring. VIP'erne tilkendegav, at de oplever, at udefrakommende krav som fx den bibliometriske forskningsindikator (BFI'en) ikke i tilstrækkelig grad tager højde for jurafagets særkende som professionsdisciplin. Oftest er aftagerne ikke optaget af internationale tidsskrifter, men af praksis, mens det er i de internationale fag som fx EU-ret, at det er lettest at publicere set ud fra de kriterier, BFI'en lægger vægt på.

Akkrediteringspanelet anerkender, at en del af den juridiske forskning beskæftiger sig med spørgsmål, der overvejende har national interesse og derfor i begrænset omfang egner sig til international publicering. Det er også panelets opfattelse, at det nationale fokus afspejler sig i forskningsmiljøets publikationer. Panelet anerkender videre, at uddannelserne i vid udtrækning er rettet mod en bestemt profession, hvilket betyder, at det faglige indhold i publikationerne og de kanaler, der publiceres igennem, skal være relevante for praksisfeltet.

Akkrediteringspanelet vurderer, at forskningsmiljøet bag uddannelserne er af tilstrækkelig kvalitet.

For begge uddannelser har universitetet i en tabel anskueliggjort sammenhængen mellem uddannelsernes fag, undervisere og forskningsområde. Nedenfor ses uddrag af tabellerne:

Tabel 2.1: Sammenhæng mellem fagelement, underviser/VIP og viden/forskningsområde på bacheloruddannelsen i jura

Fagelement	Underviser/VIP der forsker i området	Viden/Forskningsområde
Statsforfatningsret (15 ECTS)	Michael H. Jensen (professor), Jørgen Albæk Jensen (professor MSO), Peter Nick Stausholm-Møller (ph.d.-stip.)	Offentlig ret og erhvervsregulering, Ekspropriationsret, Statsforfatningsret
Familie- og arveret (15 ECTS)	Irene Nørgaard (professor), Hanne Fabricius-Haunstrup	Arveret, Familieret, Familieformueret, Familieskifteret

(Dokumentationsrapporten, s. 21).

Tabel 2.2: Sammenhæng mellem fagelement, underviser/VIP og viden/forskningsområde på kandidatuddannelsen i jura

Fagelement	Underviser/VIP der forsker i området	Viden/Forskningsområde
Obligatoriske fag		
Civilproces	Kim Sommer Jensen og Lasse Højlund Christensen (begge professorer) samt Kim Rasmussen (ekstern lektor)	Procesret, Insolvensret, Rekonstruktion, Privatret, Advokat (herunder praksiserfaring)
Skatteret I	Malene Kerzel (lektor), Jan Pedersen (professor)	Skatteret
Valgfag		
Advanced International Trade Law	Rene Franz Henschel (professor)	Formueret, Erhvervsreguleringsret
Aktie- og anpartsselskabsret	Christian Damgaard Lunde (ekstern lektor)	Advokat (herunder praksiserfaring)

(Dokumentationsrapporten, s. 23. Der er taget udgangspunkt i forårs- og efterårssemesteret 2013. Udbuddet af valgfag varierer).

Hvert fagelement har en fagansvarlig VIP, der forsker i fagområdet. Det er den fagansvarlige, der har ansvaret for, at der er taget hånd om alle forhold med relation til fagets gennemførelse. Den fagansvarlige skal fx sikre, at der er fastlagt pensum, at evt. pensumændringer sendes videre til faggruppens fagkoordinator, og at der koordineres mellem instruktører og holdlærer i de fag, hvor det er relevant. De fagansvarlige skal også i samråd med fagkoordinatoren komme med forslag til bedømmelsesudvalg ved ansættelsen af eksterne undervisere (dokumentationsrapporten, s. 27-28).

Formueret udgør omfangsmæssigt en væsentlig del af bacheloruddannelsen. Derfor er der bl.a. inden for denne faggruppe ud over fagkoordinatoren fire undervisningskoordinatorer. De har hvert deres ansvarsområde inden for det formueretlige indhold på uddannelserne. Således har en ansvar for formueretten på bacheloruddannelsens første år, en for formueretten på tredje år af bacheloruddannelsen, en har ansvar for formueretlige valgfag på kandidatuddannelsen og specialer, og den sidste har ansvaret for formueretlige fagelementer på andre uddannelser som fx HA (jur.).

Akkrediteringspanelet vurderer, at formueretten er et særligt styrkeområde inden for forskningsmiljøet bag uddannelsen, som også afspejler sig i uddannelsernes indhold.

Akkrediteringspanelet vurderer, at forskningsmiljøet bag uddannelserne er af tilstrækkelig kvalitet og understøtter uddannelsens fagelementer.

Står relevante undervisere bag uddannelsen?

Gælder for begge uddannelserne

Den overordnede tilrettelæggelse af uddannelserne varetages af Det Juridiske Fagstudienævn, som alle uddannelser på instituttet hører under. Studienævnet udgøres af seks VIP'er og seks studerende. Fagstudienævnets formand og studieleder for bachelor- og kandidatuddannelsen er professor i jura, og nævnets næstformand er stud.jur.

Om nævnets VIP-medlemmer fremgår det, at de er udvalgt, så de så vidt muligt repræsenterer forskellige fagområder, forskningsfelter og faggrupper. Fem faggrupper fra Juridisk Institut er præsenteret i nævnet, og derudover er den ene VIP fra Institut for Økonomi.

Som følge af instituttets organisering sker tilrettelæggelsen af uddannelserne i samspil mellem studienævnet, studielederen, institutlederen, faggrupperne og fagkoordinatorerne. Fagkoordinatorerne fungerer som bindeled til studienævnet, når studienævnet har brug for input fra de faglige miljøer, fx med hensyn til pensum på bacheloruddannelsen og i forbindelse med evalueringer (dokumentationsrapporten, s. 29).

Akkrediteringspanelet vurderer, at de ansvarlige for uddannelserne er aktive forskere inden for områder af relevans for uddannelserne.

Får de studerende kontakt til det faglige miljø og videngrundlaget?

Gælder for bacheloruddannelsen

Beregningerne af VIP/DVIP-ratioen for efteråret 2012 og foråret 2013 fremgår nedenfor og viser, at ratioen var 1,15:

Tabel E: Bacheloruddannelsen i jura. VIP og DVIP, efterår 2012 og forår 2013

	Timer	Årsværk	Timer i %	VIP/DVIP-ratio (årsværk)	Lands gennemsnit VIP/DVIP-ratio (årsværk)
VIP	41.989,32	24,60	53 %	1,15	1,43 (ratio på landsplan angivet i Notat om sammenligningsgrundlag, maj 2014)
DVIP	36.667,5	21,48	47 %		
I alt	78.656,82	46,07	100 %		

(Dokumentationsrapporten, s. 8³).

Opgørelsen afspejler, at DVIP'erne bidrager med et lidt mindre antal årsværk til uddannelsen end VIP'erne, og at VIP/DVIP-ratioen på 1,15 er lidt lavere end for hovedområdet.

Universitetet skriver, at ratioen afspejler, at uddannelsen er praksisorienteret. Det betyder ifølge universitetet, at den adskiller sig fra de fleste andre mere teoretisk-akademiske universitetsuddannelser. Det er væsentligt at gøre de studerende i stand til at gå ud og virke i det praktiske retsliv, og det er derfor formålstjenligt, at de studerende møder juridiske praktikere og får udvidet deres forståelsesramme i mødet med disse. Universitetet skriver videre, at de DVIP'er, der hentes ind til undervisningen, er blandt de fremmeste eksperter inden for deres specialiseringsfelt. Samtidig sikres det faglige niveau, ved som det fremgår ovenfor, at det altid er en intern VIP, der er fagansvarlig. Når der ansættes DVIP'er, sidder der to VIP'er med forskningserfaring inden for det relevante område i bedømmelsesudvalget (dokumentationsrapporten, s. 31).

Under besøget tilkendegav de studerende, at det fungerer godt med eksterne undervisere, der bidrager med kendskab til fagets praktiske del.

Om vejledning skriver universitetet, at det overvejende er VIP'er ved instituttet, der varetager individuel vejledning af de studerende i forbindelse med udarbejdelsen af deres bachelorprojekt. Til bachelorprojektet på Juridisk Institut i sommeren 2014 var der i alt ni emner, som de studerende kunne vælge at skrive inden for. Heraf blev otte emner vejledt af VIP'er med forskningsforpligtigelse. Tæt ved to tredjedele af de i alt 322 bachelorprojekter, der blev udarbejdet, blev vejledt af VIP'er, herunder 178 af professorer. 108 bachelorprojekter blev vejledt af DVIP'er (supplerende oplysninger af 12. januar og 2. marts 2015).

Akkrediteringspanelet anerkender, at uddannelsen i vidt omfang er professionsrettet, og panelet finder, at der er så betydelige sammenhænge mellem retsvidenskabelig forskning og praktisk juridisk virksomhed, at der er gode grunde til at inddrage praktikere på uddannelsen med henblik på at ruste de studerende bedst muligt til at udøve såvel retsvidenskabelig som praktisk juridisk virksomhed. Panelet bemærker dog kritisk, at universitetet ikke har fastlagt en samlet strategi for, hvor, hvordan og i hvilken udstrækning DVIP'er inddrages på uddannelsen, der sikrer, at de studerende i tilstrækkeligt omfang kan opnå både teoretiske og praktiske færdigheder. Universitetet erkender i høringsvaret, at der ikke er en samlet strategi for brug af DVIP'er på uddannelsen, men oplyser, at der arbejdes ud fra flere veldefinerede hensyn, herunder

- At de studerende på bacheloruddannelsen forelæses af VIP'er, mens opgaveretningen i ressourcefag varetages af DVIP'er
- At der på bacheloruddannelsen kun benyttes DVIP'er, hvor det giver faglig mening

³ Der er udarbejdet en samlet VIP/DVIP-beregning for det samlede timetal på Juridisk Institut. Universitetet har oplyst, at studielederen på baggrund af en gennemgang af kursuskataloget og tidligere semestres fordeling herefter har vurderet fordelingen af hhv. VIP og DVIP på bachelor- og kandidatuddannelse (supplerende oplysninger af 2. marts 2015).

- At der i vid udstrækning benyttes censorer på både bachelor- og kandidatuddannelsen (samlet er 15 ECTS-point ud af 300 uden ekstern censur)
- At der arbejdes på at udvikle flere ”joint ventures”-undervisningsforløb, hvor der både er VIP’er og DVIP’er involveret.

(Høringssvaret, s. 2).

Antallet af ressourceudløsende studerende i forhold til VIP’er (stud/VIP-ratioen) er opgjort nedenfor, hvor det fremgår, at stud/VIP-ratioen i årsværk er 40,46:

Tabel G: Bacheloruddannelsen i jura. Undervisning af forskere i 2013 (det senest opgjorte akademiske år/kalenderår)

Antal ressourceudløsende studerende	Antal VIP	Stud/VIP-ratio (antal)	Studererårsværk (STÅ)	VIP-årsværk	Stud/VIP-ratio (årsværk)
1121	58	19,3	995,30	24,60	40,46

Kilde: ”FÆL Nøgletal 2013” baseret på STÅ-indberetning efterår 2013. Se desuden bilag 4.2.

Antal VIP er opgjort ved optælling på instituttet (96). I 2013 har fordelingen mellem bachelor og kandidat været ca. 60/40.

(Dokumentationsrapporten, s. 9).

I 2011 gennemførte universitetet en studiemiljøundersøgelse, der viste, at 62 % af de adspurgte jurastuderende var enten helt enige eller overvejende enige i, at de fleste undervisere var nemme at opnå personlig kontakt til. 74 % var enten helt enige eller overvejende enige i, at de undervisere, de havde haft kontakt til, virkede interesserede i de studerende (dokumentationsrapporten, s. 32).

Akkrediteringspanelet noterer sig, at undersøgelsen viser, at en større andel af de studerende oplever, at underviserne er tilgængelige. Samtidig konstaterer panelet, at undersøgelsen havde en svarprocent på 22⁴, og den er derfor ikke tillagt større vægt i forbindelse med vurderingen af kriteriet.

Under besøget gav de studerende udtryk for tilfredshed med deres muligheder for kontakt til underviserne. Samtidig er det dog en kontakt, som de studerende tilkendegav, de ofte først selv opsøger, når de er nået længere i studiet. Med hensyn til vejledning i forbindelse med bachelorprojektet tilkendegav de studerende, at de altid har mulighed for at kontakte deres vejledere direkte, og at de er villige til at hjælpe.

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at de studerende har tilstrækkelig mulighed for kontakt til forskningsmiljøet bag uddannelsen.

Gælder for kandidatuddannelsen

Beregningerne af VIP/DVIP-ratioen for efteråret 2012 og foråret 2013 fremgår nedenfor og viser, at ratioen var 0,76:

Tabel F: Kandidatuddannelsen i jura. VIP og DVIP, efterår 2012 og forår 2013

	Timer	Årsværk	Timer i %	VIP/DVIP-ratio (årsværk)	Lands gennemsnit VIP/DVIP-ratio (årsværk)
VIP	27.992,88	16,40	43 %	0,76	1,43 (ratio på landsplan angivet i Notat om sammenligningsgrundlag, maj 2014)
DVIP	36.667,5	21,48	57 %		
I alt	64.660,38	37,88	100 %		

(Dokumentationsrapporten, s. 8).

Opgørelsen afspejler, at DVIP’erne bidrager med over halvdelen af de timer, underviserne lægger på uddannelsen, og at uddannelsens VIP/DVIP-ratio er væsentligt lavere end hovedområdet.

Ligesom for bacheloruddannelsen henviser universitetet her til, at uddannelsen er praksisorienteret, og at det er en intern VIP, der er fagansvarlig.

⁴ <http://www.e-pages.dk/aarhusuniversitet/233/> (Studiemiljøundersøgelsen for BSS).

Universitetet skriver, at der særligt i det seneste år har været fokus på at nedbringe antallet af DVIP'er. Siden 2011 er antallet af oprettede valgfag, hvor eksterne undervisere har været involveret, faldet fra at være ca. to tredjedele til at være en tredjedel. I foråret 2011 var DVIP'er involveret i 28 ud af 40 oprettede valgfag, mens det i efteråret 2014 gjaldt for 11 ud af 31 oprettede valgfag. En del af udviklingen må tilskrives fusioneringen med Handelshøjskolen i Århus, da undervisere herfra nu regnes som interne (dokumentationsrapporten, s. 32).

Under besøget var underviserne optaget af vægtningen mellem teori og praksis med hensyn til både undervisningsmateriale og undervisningsform. Underviserne henviste til, at flere elementer på kandidatuddannelsen understreger behovet for inddragelse af eksterne undervisere for at styrke uddannelsens praksisdimension. Det gælder fx kandidatuddannelsens elitemodul, hvor sammensætningen af fag og deres indhold bliver udviklet i samarbejde med de medvirkende advokatfirmaer for at styrke den studerendes faglige profil til senere fuldmægtigansættelse. Der blev også henvist til den nødvendige inddragelse af praktikere i forberedelsen til de Vis Moot-konkurrencer, som universitetet også har studerende, der udvælges til deltagelse i (jf. kriterium I).

Underviserne gav generelt udtryk for en god kontakt mellem VIP'er og DVIP'er. DVIP'erne tilkendegav dog også, at de i vid udstrækning selv skal sørge for at holde sig opdaterede inden for forskningsfeltet, hvilket de føler sig forpligtiget til.

Ledelsen er opmærksom på at sikre en fornuftig balance i koblingen af den retsvidenskabelige tilgang med uddannelsens praktiske dimension, men der er ikke fastlagt en grænse for, i hvilket omfang praktikere kan inddrages i uddannelsen, før balancen ikke længere vurderes at være fornuftig.

Om vejledning af de studerende i forbindelse med udarbejdelsen af deres specialer har universitetet oplyst, at der på Juridisk Institut i 2014 blev afleveret 258 specialer. Langt størstedelen, i alt 246, blev vejledt af VIP'er med forskningsforpligtigelse, og over halvdelen af vejlederne var professorer (supplerende oplysninger af 12. januar 2015).

Akkrediteringspanelet konstaterer, at hovedparten af de studerende vejledes af VIP'er med forskningsforpligtigelse i forbindelse med udarbejdelsen af deres speciale.

Akkrediteringspanelet anerkender her som for bacheloruddannelsen, at uddannelsen er professionsrettet. Samtidig bemærker akkrediteringspanelet kritisk set i lyset af omfanget af DVIP-inddragelsen, at der ikke er fastlagt en samlet strategi for, hvor, hvordan og i hvilken udstrækning DVIP'er inddrages i uddannelsen for at sikre, at de studerende i tilstrækkeligt omfang kan opnå både teoretiske og praktiske færdigheder. Universitetet erkender i høringssvaret, at der ikke er en samlet strategi for brug af DVIP'er på uddannelsen, men oplyser, at der arbejdes ud fra flere veldefinerede hensyn, herunder

- At der på kandidatuddannelsen benyttes DVIP'er, hvor det fagligt giver mening, og når ønskede undervisningsopgaver ikke kan løftes internt
- At der i vid udstrækning benyttes censorer på både bachelor- og kandidatuddannelsen (samlet er 15 ECTS-point ud af 300 uden ekstern censur)
- At der arbejdes på at udvikle flere "joint ventures"-undervisningsforløb, hvor der både er VIP'er og DVIP'er involveret.

(Høringssvaret, s. 2).

Antallet af ressourceudløsende studerende i forhold til VIP'er er opgjort nedenfor, hvor det fremgår, at stud/VIP-ratioen er 32,56 årsværk:

Tabel H: Kandidatuddannelsen i jura. Undervisning af forskere i 2013 (det senest opgjorte akademiske år/kalenderår)

Antal ressourceudløsende studerende	Antal VIP	Stud/VIP-ratio (antal)	Studenterårsværk (STÅ)	VIP-årsværk	Stud/VIP-ratio (årsværk)
974	38	25,6	533,91	16,40	32,56

Kilde: "FÆL Nøgletal 2013" baseret på STÅ-indberetning efterår 2013. Se desuden bilag 4.2.

Antal VIP er opgjort ved optælling på instituttet (96). I 2013 har fordelingen mellem bachelor og kandidat været ca. 60/40.

(Dokumentationsrapporten, s. 9).

Opgørelsen indikerer, at de studerende har tilstrækkelig mulighed for kontakt til underviserne.

De studerende bekræftede under besøget, at de oplever, at de har gode muligheder for kontakt til forskningsmiljøet bag uddannelsen, også i forbindelse med vejledning. En kontakt, de tilkendegav i højere grad selv at opsøge på kandidatuddannelsen end på bacheloruddannelsen.

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at de studerende har tilstrækkelig mulighed for kontakt til forskningsmiljøet bag uddannelsen. Der er en forholdsvist stor andel DVIP'er, der underviser på uddannelsen, men panelet har ved vurderingen taget højde for, at uddannelsen er professionsrettet. Videre har panelet lagt vægt på, at hovedparten af de studerende vejledes af VIP'er, når de udarbejder deres speciale. Panelet vurderer, at dette er med til at sikre, at de studerende når et højt niveau, ikke alene i forhold til uddannelsens praksisdimension, men også med hensyn til at opnå de teoretiske og videnskabelige færdigheder, som de skal have for at afdække, analysere og løse juridiske problemstillinger på kandidatniveau. Panelet bemærker dog kritisk, at universitetet endnu ikke har fastlagt en samlet strategi for, hvor, hvordan og i hvilken udstrækning DVIP'er inddrages på uddannelsen.

Kriterium III: Mål for læringsudbytte

Der er sammenhæng mellem uddannelsens indhold og målene for læringsudbytte.

Uddybning:

- uddannelsens mål for læringsudbytte lever op til den relevante typebeskrivelse i den danske kvalifikationsramme for videregående uddannelser,
- der er sammenhæng mellem uddannelsens struktur, læringsmål og adgangsgrundlag set i forhold til målene for læringsudbytte.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er delvist tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at beskrivelsen af uddannelsens samlede beskrevne mål for læringsudbytte ikke lever op til kvalifikationsrammens krav til typebeskrivelsen for en bacheloruddannelse. Panelet vurderer dog også, at der i læringsmålene for de enkelte fagelementer er dækning for, at uddannelsens niveau lever op til de krav, der stilles i kvalifikationsrammen til en bacheloruddannelse. Videre vurderer panelet, at der er sammenhæng mellem uddannelsens struktur, læringsmål og adgangsgrundlag set i forhold til målene for læringsudbytte.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er delvist tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens samlede beskrevne mål for læringsudbytte ikke lever op til kvalifikationsrammens krav til typebeskrivelse for en kandidatuddannelse. Samtidig vurderer akkrediteringspanelet, at det underviste niveau på uddannelsen lever op til det samlede krav i kvalifikationsrammen, og at der er sammenhæng mellem uddannelsens struktur, læringsmål og adgangsgrundlag set i forhold til, at de studerende skal opnå et kandidatniveau.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Har uddannelsens mål for læringsudbytte det rette niveau for uddannelsestypen?

Gælder for bacheloruddannelsen

I tabellen nedenfor er kvalifikationsrammens beskrivelse af et bachelorniveau for færdigheder sammenholdt med uddannelsens samlede mål for læringsudbytte:

Sammenhæng mellem kvalifikationsramme og samlede mål for læringsudbytte, færdigheder:

Kvalifikationsrammens krav til niveau, færdigheder	Uddannelsens samlede mål for læringsudbytte
• Skal kunne anvende et eller flere fagområders videnskabelige metoder og redskaber samt kunne anvende generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelsen inden for fagområdet/-erne • Skal kunne vurdere teoretiske og praktiske problemstillinger samt begrunde og vælge relevante analyse- og løsningsmodeller • Skal kunne formidle faglige problemstillinger og løsningsmodeller til både fagfæller og ikke-specialister	• Anvende juridisk metode til at identificere og forstå grundlæggende juridiske problemstillinger og sammenhænge • Anvende juridisk metode til at analysere og kvalificere grundlæggende juridiske problemstillinger med identifikation og inddragelse af relevante retskilder • Anvende juridisk metode til at inddrage samfundsmæssige spørgsmål ved løsning af juridiske problemstillinger • Vurdere, om en sag er tilstrækkeligt belyst • Træffe fagligt funderede afgørelser • Rådgive om retlige muligheder og konsekven-

	ser inden for forskellige retsområder • Vurdere udformningen af juridiske dokumenter og retlige bestemmelser • Formidle og formulere grundlæggende juridiske problemstillinger præcist og klart skriftligt såvel som mundtligt
--	---

(Dokumentationsrapporten, s. 35. Tabellen er tilpasset af AI, herunder er det læringsmålene for studieordningen 2014, der fremgår af tabellen. Der er i forhold til læringsmålene, som de fremgår i den udgåede studieordning for 2013, tale om mindre justeringer, som ovenfor er markeret med fed skrift).

Akkrediteringspanelet konstaterer, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte er inddelt i akademiske kompetencer, faglige kompetencer og praksiskompetencer, hvor elementer fra både faglige kompetencer og praksiskompetencer indgår i tabellen ovenfor.

Universitetet skriver, at læringsmålene i 2013-studieordningen ”generelt er meget overordnede og i flere tilfælde kan kritiseres for at mangle en konkretisering i forhold til, hvilken viden og hvilke færdigheder og kompetencer uddannelsen opbygger hos den studerende” (dokumentationsrapporten, s. 34).

I foråret 2014 blev studieordningen for bacheloruddannelsen revideret med henblik på at sikre, at den var kompatibel med fremdriftsreformen. Ifølge universitetet foregik revisionsarbejdet under et vist tidspres for at sikre, at studieordningen kunne træde i kraft ved studiestarten i september 2014. Det betød, at der ikke var tid til i tilstrækkelig grad at gå i dybden med udvikling af fagbeskrivelser og læringsmål samt at sikre en endnu højere grad af sammenlignelighed med de rammer, kvalifikationsrammen fastsætter. En revidering af dette indhold af studieordningen vil således i stedet finde sted ved næste gennemgang og revision af bachelorstudieordningen, som vil blive opbygget således, at der er tilstrækkelig tid til at foretage en sådan gennemgang af fagbeskrivelser på en kvalificeret måde og under inddragelse af de første erfaringer med fremdriftsreformen.

Under besøget fortalte ledelsen, at arbejdet med at justere læringsmålene var i gang, herunder med at udrulle dem for de enkelte fag, men arbejdet var blevet forsinket nogle måneder. Målsætningen er bl.a. at gøre læringsmålene tydeligere og mere anvendelige for de studerende.

Blandt underviserne blev det tilkendegivet, at læringsmålene er anvendelige til at beskrive, hvilke kompetencer de studerende skal opnå, men de er mindre anvendelige til at beskrive det niveau, kompetencerne skal tilegnes på. Læringsmålene er ofte meget generelle i deres beskrivelser og kan være svære for de studerende at læse og følge.

De studerende tilkendegav under besøget, at de altid kan finde læringsmål og fagbeskrivelser på internettet, og at fagbeskrivelserne er gode. Det fremgik ikke, hvor aktivt de studerende forholder sig til læringsmålene, hverken for uddannelsens samlet set eller for de enkelte fagelementer.

Universitetet tilkendegiver i høringssvaret, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte vil blive tilpasset kvalifikationsrammens krav i den tilpasning af studieordningen for bacheloruddannelsen, som vil foregå i efteråret 2015. til fremdriftsreformen.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte på tidspunktet for akkreditering er formuleret på et meget overordnet niveau, og at de bør stemme overens med kvalifikationsrammens krav. Akkrediteringspanelet vurderer, at kvalifikationsrammens krav om, at uddannelsen skal basere sig på forskningsbaseret viden, ikke genfindes i de samlede mål for læringsudbytte, og at færdigheden i at vurdere teoretiske problemstillinger ikke fremgår tydeligt. Samtidig vurderer panelet, at disse elementer kan genfindes i indholdsbeskrivelserne eller i de konkrete læringsmål for de enkelte fagelementer, jf. nedenstående afsnit om understøttelse af uddannelsens samlede læringsmål.

Gælder for kandidatuddannelsen

Ligesom for bacheloruddannelsen følger kandidatuddannelsens samlede mål for læringsudbytte ikke kvalifikationsrammens taksonomi, men er inddelt i akademiske kompetencer, faglige kompetencer og praksiskompetencer. Nedenfor fremgår de faglige kompetencer og praksiskompetencer, som universitetet har anført, understøtter kvalifikationsrammens færdighedskrav:

Sammenhæng mellem kvalifikationsrammen og de samlede mål for læringsudbytte, færdigheder:

Kvalifikationsrammens krav til niveau, færdigheder	Uddannelsens samlede mål for læringsudbytte
• Skal mestre fagområdets/-ernes videnskabelige metoder og redskaber samt mestre generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse inden for fagområdet/-erne • Skal kunne vurdere og vælge blandt fagområdets/-ernes videnskabelige teorier, metoder, redskaber og generelle færdigheder samt på et videnskabeligt grundlag opstille nye analyser og løsningsmodeller • Skal kunne formidle forskningsbaseret viden og diskutere professionelle og videnskabelige problemstillinger med både fagfæller og ikkespecialister	• Identificere og forstå komplicerede juridiske problemstillinger og sammenhænge • Analysere komplicerede juridiske problemstillinger med inddragelse af alle relevante retskilder • Inddrage internationale perspektiver • Inddrage samfundsmæssige spørgsmål ved løsning af juridiske problemstillinger • Tage højde for juraens samfundsmæssige kontekst ved valget mellem retlige løsningsmodeller • Formidle og formulere specialiserede juridiske problemstillinger, skriftligt og mundtligt • Argumentere på højt niveau og foretage et valg mellem juridiske løsninger • Vurdere, om en sag er tilstrækkeligt belyst • Træffe afgørelser • Rådgive inden for flere retsområder på højt niveau • Udforme indholdet i juridiske dokumenter

(Dokumentationsrapporten, s. 36-37, tabellen er tilpasset af AI).

Akkrediteringspanelet konstaterer, at der i vid udstrækning er overlap mellem formuleringen af de samlede læringsmål for henholdsvis bacheloruddannelsen og kandidatuddannelsen. Der er dog markører for, at de kandidatstuderende skal beherske fagstoffet på et mere krævende niveau.

Fx skal både bachelor- og kandidatstuderende kunne arbejde målrettet og struktureret, men de kandidatstuderende skal gøre det, mens de kombinerer flere juridiske discipliner. Ligeledes skal de kandidatstuderende anvende juridisk metode på et specialiseret niveau til at analysere komplekse juridiske problemstillinger, mens de bachelorstuderende skal anvende juridisk metode til at identificere og forstå grundlæggende juridiske problemstillinger. Desuden skal de kandidatstuderende kunne formidle og formulere specialiserede juridiske problemstillinger, mens de bachelorstuderende skal formidle og formulere grundlæggende juridiske problemstillinger.

Universitetet skriver, at de studerende har brug for en stor vidensbank for at kunne opøve deres metodiske kompetencer: ”Videnselementet er således meget stærkt – en forudsætning – i alle de juridiske fagelementer, også selvom de ikke altid fremgår tydeligt i lærings- og kvalitetsmål” (dokumentationsrapporten, s. 36).

Akkrediteringspanelet anerkender, at videnselementet er en implicit forudsætning for, at de studerende kan opøve de metodiske kompetencer.

Universitetet tilkendegiver i høringssvaret, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte vil blive tilpasset kvalifikationsrammens krav i den i gangværende tilpasning af studieordningen til fremdriftsreformen. Denne studieordning for kandidatuddannelsen skal træde i kraft pr. 1. september 2015.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens samlede mål for læringsudbytte på tidspunktet for akkrediteringen er formuleret på et meget overordnet niveau med væsentlige overlap til formuleringen af de samlede læringsmål for bacheloruddannelsen. Panelet vurderer, at uddannelsens samlede læringsmål bør stemme overens med kvalifikationsrammens krav. Samtidig vurderer panelet, at det er sandsynliggjort, at det underviste niveau på uddannelsen lever op til det samlede krav i kvalifikationsrammen, jf. nedenstående afsnit om understøttelse af uddannelsens samlede læringsmål.

Er uddannelsens samlede mål for læringsudbytte understøttet af uddannelsens elementer?

Gælder for begge uddannelserne

Jurauddannelserne er generalistuddannelser, der ”skal bibringe den studerende den viden, de færdigheder og de kompetencer, som kræves for at kunne agere som jurist inden for retssystemet. Derfor sigter uddannelsen på dels at give den studerende viden om, færdigheder i og kompetencer til at løse vidt forskellige juridiske problemstillinger uanset om det er inden for familieretten, formueretten, skatteretten osv., dels at gøre den studerende i stand til på et velfunderet metodisk-teoretisk grundlag at fungere på tværs af disse af pædagogiskpraktiske årsager etablerede emneopdelte fagdiscipliner” (dokumentationsrapporten, s. 38).

Gælder for bacheloruddannelsen

Universitetet har udarbejdet en tabel, hvor læringsmål for uddannelsens fagelementer er sat over for uddannelsens samlede mål for læringsudbytte. Nedenfor vises, hvordan målet om, at de studerende skal kunne argumentere for og foretage et sagligt begrundet valg mellem forskellige juridiske løsningsmodeller, understøttes:

	Samlet mål for læringsudbytte	Læringsmål i fagelementer (fagelement fremgår i parentes)
Faglig kompetence	Argumentere for og foretage et sagligt begrundet valg mellem forskellige juridiske løsninger	- Argumentere for og imod forskellige mulige løsninger og angive en konklusion i tilfælde af fortolkningstvivel (statsforfatningsret) - Argumentere for en korrekt juridisk løsning for rejste problemstillinger (familie- og arveret) - Argumentere for og imod forskellige mulige løsninger og angive en konklusion (forvaltningsret) - Diskutere forskellige løsninger på almindelige folkeretlige og EU-retlige problemstillinger og – med inddragelse af relevante teoretiske opfattelser – begrunde en konklusion (folkeret og EU-ret) - Argumentere retligt for og imod forskellige mulige løsninger og angive en konklusion (obligationsretlige valgfag 1-2) - Argumentere selvstændigt og juridisk korrekt for løsning af formueretlige problemer (formueret 1 + 2)

(Uddrag af tabel 3.3, dokumentationsrapporten, s. 38-40, tabellen er tilpasset af AI).

Akkrediteringspanelet bemærker, at en række læringsmål for de enkelte fagelementer i deres formulering er identiske eller meget lig læringsmål, som indgår i uddannelsens samlede mål for læringsudbytte. Panelet bemærker også her, at en række læringsmål er formuleret på et overordnet niveau, hvilket gør det mindre klart for de studerende og censorerne, hvad der forventes til eksamen.

At uddannelserne er baseret på forskningsbaseret viden, og at de studerende skal have færdighed i at vurdere teoretiske problemstillinger, jf. ovenfor, vurderer panelet, afspejles i fagelementet retslære, der knytter retsviden-

skabsteori til almindelig videnskabsteori, og de studerende skal kunne ”redegøre for og forklare sammenhænge mellem retsfilosofiske teorier, teorier om videnskab og retsvidenskab og retskildeopfattelser”. Om fagelementet retssociologi fremgår det, at der er tale om et vigtigt forskningsfelt, hvor de studerende, når fagelementet er gennemført, skal kunne ”analysere og bedømme en konkret problemstilling under anvendelse af relevant retssociologisk teori og empiri”. Videre afspejles færdigheden i at vurdere teoretiske problemstillinger sig også i, at de studerende i fagelementet forvaltningsret som eksamensopgave kan få en overvejende teoretisk problemstilling frem for et konkret hændelsesforløb. Det gør sig også gældende for bachelorprojektet, hvor de studerende kan skrive inden for et retsteoretisk emne (bilag 3.2, samlet dokumentationsrapport, s. 98-100.).

Akkrediteringspanelet bemærker positivt, at der i den seneste studieordning er indført et mål om, at de studerende skal kunne forholde sig reflektivt til deres egen viden. At de studerende skal forholde sig kritisk og reflektivt til det tillærte stof, fremgår ikke direkte af fagelementernes læringsmål, men panelet vurderer, at det ligger implicit i de læringsmål, hvor det fremgår, at de studerende skal kunne identificere og kvalificere juridiske problemstillinger, kunne argumentere for og imod forskellige løsninger og angive en begrundet konklusion.

Akkrediteringspanelet vurderer, at fagelementernes læringsmål understøtter uddannelsens samlede mål for læringsudbytte. Panelet noterer sig i forbindelse med vurderingen, at der pågår et revisionsarbejde med hensyn til uddannelsens samlede mål for læringsudbytte og sammenhængen til læringsmålene. Panelet finder, at en revision af læringsmålene vil kunne tydeliggøre uddannelsens samlede mål for læringsudbytte i forhold til kvalifikationsrammens formulerede niveauekrav.

På uddannelsens første år følger de studerende fagelementet statsforfatningsret. Her bliver den formelle ramme omkring det danske retssystem og statsstyre gennemgået, også i forhold til tilsvarende internationale rammer. Derudover følger de studerende fagelementet familie- og arveret. Fagelementet fungerer godt på 1. semester, fordi det dels er et emne, som mange studerende kan have et vist forhåndskendskab til, dels fungerer godt som metodisk udgangspunkt. Det gør det, fordi der på dele af området er klart definerede lovregler, mens andre dele af området har udviklet sig på baggrund af praksis (dokumentationsrapporten, s. 52).

Parallelt med statsforfatningsret tilbydes de studerende et introduktionsforløb om juridisk metode. Introduktionen sigter mod at gøre den studerende i stand til på forhånd at have en fornemmelse af, hvilke retskilder der skal bringes i spil, og hvordan, også med hensyn til resten af uddannelsens fagelementer. Universitetet skriver, at introduktionsforløbet er oprettet ud fra en opfattelse af, at juridisk metode læres bedst, når den bliver koblet sammen med et af juraens dogmatiske fag som fx statsforfatningsret (dokumentationsrapporten, s. 52).

På første år introduceres de studerende også til samspillet mellem jura og samfundsudviklingen generelt gennem de to mindre fagelementer ret og politik og retshistorie. Derudover introduceres de studerende til formueretten, som ifølge universitetet er den vægtigste disciplin på uddannelsen, og som udgør en væsentlig del af uddannelsens sidste år. Det afspejler sig i, at fagområdet på nuværende tidspunkt samlet set udgør 55 ECTS-point. På 2. semester skal de studerende beskæftige sig med erstatningsret, som lægger op til de dele af sanktionsret, som de studerende efterfølgende skal beskæftige sig med på 3. semester. Universitetet skriver, at der teoretisk og metodisk er tale om en vis progression, da aftale- og erstatningsret er mere praksisreguleret end familie- og arveret. Derfor kan de studerende i mindre grad slå op i regelgrundlaget, når de skal give deres bud på juridiske løsninger, men må stifte bekendtskab med praksis og lære, hvordan de skal inddrage den som retskilde (dokumentationsrapporten, s. 52).

På uddannelsens andet år udgør strafferet og straffeprocess samt forvaltningsret samlet set 40 ECTS-point. Strafferetten bygger videre på elementer fra statsforfatningsretten, og derfor er der tænkt en tidsmæssig nærhed mellem fagelementerne ind i uddannelsens struktur. Forvaltningsretten er delt op på årets to semestre, så de studerende har bedre tid til at ”lagre” fagområdet, som er forholdsvis lovreguleret (dokumentationsrapporten, s. 53). På uddannelsens andet år stifter de studerende også bekendtskab med juraens internationale vinkel gennem fagelementet folkeret og EU-ret.

Sidste år af bacheloruddannelsen er overvejende fokuseret på formueret og udgør kulminationen på bacheloruddannelsen, "(...) dels fordi den kombinerer de mange formueretlige specialdiscipliner, dels fordi den ved at kombinere de mange discipliner også kræver, at de studerende har deres metode på plads for at kunne sondre korrekt og anvende retskilderne korrekt. På det sidste semester udprøves formueretten således på to forskellige måder, nemlig dels med en struktureret opgave – hvor et handlingsforløb er velbeskrevet, og problemkomplekserne, der skal udredes, er struktureret i forhold hertil – og dels en ustruktureret opgave, hvor den studerende ud fra en række bilag selv skal konstruere forløbet og udrede, hvilke juridiske problemstillinger der er heri" (dokumentationsrapporten, s. 53).

Universitetet henviser til, at der generelt sker en progression inden for metode- og retskildebrugen i løbet af uddannelsen, ligesom omfanget af de studerendes selvstændige læsebyrde øges. Ligeledes udfases holdundervisningen i løbet af uddannelsen, og på 6. semester har de studerende kun forelæsninger (dokumentationsrapporten, s. 53).

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens struktur understøtter, at de studerende kan nå uddannelsens samlede mål for læringsudbytte.

Gælder for kandidatuddannelsen

Universitetet har udarbejdet en tabel, hvor læringsmål for uddannelsens fagelementer er sat over for uddannelsens samlede mål for læringsudbytte. Nedenfor vises, hvordan en række faglige mål i uddannelsens samlede mål for læringsudbytte ifølge universitetet understøttes af læringsmål i de enkelte fagelementer:

	Samlet mål for læringsudbytte	Læringsmål i fagelementer (fagelement fremgår i parentes)
Faglig kompetence	• Analysere komplicerede juridiske problemstillinger med inddragelse af alle relevante retskilder • Inddrage internationale perspektiver • Inddrage samfundsmæssige spørgsmål ved løsning af juridiske problemstillinger	• Orienter sig i retsplejelovens bestemmelser (civilproces) • Kan prioritere og anvende de relevante retskilder (konstituerende valgfag) • Identificere og analysere emnets problemer i overensstemmelse med juridisk metode (kandidatspecialet) • Identificere og indsamle relevant (retskilde)materiale, herunder evt. materiale om fremmed ret (kandidatspecialet) • At den studerende er i stand til at erkende alle de for kurset relevante skatteretlige problemstillinger og anvise mulige løsninger heraf (skatteret) • Diskutere og argumentere retligt for mulige løsninger i overensstemmelse med juridisk metode (kandidatspecialet) • Forholde sig selvstændigt til det indsamlede materiale og emnets problemstillinger (kandidatspecialet)

(Uddrag af tabel, dokumentationsrapporten, s. 48-50., tabellen er tilpasset af AI).

Kandidatuddannelsen er sammensat af to obligatoriske fagelementer, civilproces og skatteret, der hver udgør 10 ECTS-point. Herudover sammensætter den studerende selv sin kandidatuddannelse ud fra udbudte valgfrie fagelementer, der ligeledes hver udgør 10 ECTS-point. Universitetet skriver, at læringsmålene for de valgfrie fagelementer også bidrager til at understøtte uddannelsens samlede mål for læringsudbytte: "(...) de læringsmål, der i studieordningen for kandidatuddannelsen opstilles for de konstituerende valgfag, fungerer som en rammesætning for de læringsmål, der gælder for det enkelte konstituerende valgfag. Det betyder, at hvert af de enkelte konstituerende valgfag konkretiserer de rammesættende læringsmål og tilpasser dem til det enkelte emne, men at der med

studieordningens rammesætning sikres en vis ensartethed og et vist ensartet læringsmål for de forskellige konstituerende valgfag” (dokumentationsrapporten, s. 51).

De rammesættende læringsmål for de valgfrie fagelementer er fem overordnede læringsmål, der foreskriver, at de studerende efter at have fulgt et konstituerende valgfrit fagelement skal kunne beherske dets fagtermer og begrebsområde, skal kunne definere og klassificere relevante retlige problemstillinger samt prioritere og anvende relevante retskilder. Endelig skal den studerende kunne vurdere og diskutere relevante juridiske løsninger inden for faget og kunne argumentere for korrekte løsninger på en overbevisende, udfyldende, klar og struktureret måde.

Om progression på jurauddannelserne skriver universitetet, at de studerende skal erhverve viden inden for det enkelte fagelement, samtidig med at de i løbet af studiet skal opøve en stadigt styrket kompetence til at fungere på tværs af de enkelte discipliner. Uddannelserne består derfor ”på overfladen af en række selvstændige fagelementer, der hver især opfylder de krav om viden, færdigheder og kompetencer, der kan stilles til den samlede uddannelse, men der er samtidigt indbygget en samlet progression i forhold til en tiltagende sværhedsgrad og kompleksitet samt selvstændig tilgang til materialet. Uddannelsens særlige sigte betyder således, at de fleste fagelementer i ét eller andet omfang vil indeholde de kompetencer, som indeholdes i uddannelsens overordnede kompetenceprofil” (dokumentationsrapporten, s. 38).

I de obligatoriske fagelementer skatteret og civilprocesret bygger de studerende videre på den formueretlige viden og delvis den sanktionsretlige viden, som de har opnået på bacheloruddannelsen. Også i de resterende valgfag bygges der specialviden oven på den viden, de studerende har opnået på bachelorniveauet. Dermed opnår de studerende ifølge universitetet en metodisk-praktisk sikkerhed med hensyn til at håndtere juridiske problemstillinger fagligt korrekt (dokumentationsrapporten, s. 54). De studerende har en tættere interaktion med VIP’erne på kandidatuddannelsen og får gennem de valgfrie fagelementer kendskab til flere forskningsfelter inden for juraen. Universitetet skriver, at den studerende på kandidatuddannelsen dermed opnår en faglig progression med hensyn til:

- At uddybe sin viden gennem de valgfrie fagelementer
 - At videreudvikle evnen til selvstændigt at arbejde forskningslignende og praksisorienteret
 - At behandle en problemstilling tættere end på bacheloruddannelsens mere bredt anlagte grundlag og dermed i et vist omfang specialisere sig
- (Dokumentationsrapporten, s. 54 f.).

De studerende bekræftede under besøget, at de oplever en faglig progression på studiet, hvor fagelementerne gradvist blive mere abstrakte og generelle, samtidig med at de som studerende bliver bedre til at anvende den juridiske metode. De oplever også, at de på kandidatuddannelsen har den tættere kontakt til VIP’erne, som universitetet anfører, understøtter deres progression.

Akkrediteringspanelet bemærker, at læringsmålene for de to obligatoriske fagelementer og det udvalgte valgfrie fagelement International Trade and Finance Law er meget overordnet formulerede. Som ovenfor noterer panelet sig, at der pågår et arbejde med at revidere uddannelsens læringsmål, herunder at udrulle dem på de enkelte fag. Panelet bemærker, at en revision vil kunne konkretisere fagelementernes læringsmål og gøre dem mere sigende for det fagspecifikke indhold i de enkelte fagelementer, herunder niveaukravet til de studerende.

Samlet set er det akkrediteringspanelets vurdering, at det er sandsynliggjort, at det underviste niveau på uddannelsen lever op til det samlede krav i kvalifikationsrammen, på trods af at kandidatuddannelsens beskrevne samlede mål for læringsudbytte ikke lever op til kvalifikationsrammens krav. Panelet anerkender i forbindelse med vurderingen, at der inden for fagområdet sker en progression i bredden, i takt med at de studerende opøver deres kompetencer til at anvende den juridiske metode på tværs af de enkelte discipliner. Det afspejler sig også, ved at der ikke er bindinger med hensyn til rækkefølgen af fagelementerne på kandidatuddannelsen. Samtidig har de studerende mulighed for at fokusere deres studier inden for en udvalgt juridisk disciplin.

Bygger uddannelsen videre på adgangsgrundlaget?

Gælder for bacheloruddannelsen

Uddannelsens områdespecifikke adgangskrav er dansk A, engelsk B og ét af følgende fag på B-niveau: historie, idehistorie, samfundsfag eller samtidshistorie. Der er ingen uddannelsesspecifikke adgangskrav for optagelse på bacheloruddannelsen.

Universitetet skriver, at adgangskravene stemmer godt overens med, at uddannelsen stiller høje krav til de studerendes danskkundskaber: ”Jura er teknisk set først og fremmest en sproglig disciplin, forstået således, at den handler om at analysere og fortolke det skrevne eller sagte og at kunne formulere sig, så budskab og indhold er klart og (i en faglig sammenhæng) forståeligt” (dokumentationsrapporten, s. 55). Der er ikke krav om, at de studerende skal introduceres til international litteratur på bacheloruddannelsen. International ret og retsvidenskab spiller dog fortsat en større rolle for dansk ret, og derfor er engelskkundskaber på et rimeligt niveau fornuftigt. Det samfundsvidenskabelige element i adgangsgrundlaget skal de studerende inddrage i fx fagene ret og politik og retshistorie, som de skal følge på 2. semester (ibid.).

Som det fremgår ovenfor, tilbydes de studerende et introduktionsforløb om juridisk metode. Herudover har uddannelsens tilrettelæggere i samarbejde med Center for Undervisning og Læring (CUL) ved School of Business and Social Sciences (BSS) siden 2012 afholdt en årlig studieteknikdag. I 2013 havde studielederen udviklet materiale til dagen, der var målrettet de jurastuderende. Formålet er at understøtte de studerendes tilegnelse af og refleksion over gode studieteknikker (dokumentationsrapporten, s. 61).

Akkrediteringspanelet bemærker positivt, at de studerende under besøget gav udtryk for, at der både fagligt og socialt bliver taget godt hånd om dem i forbindelse med studiestarten.

Akkrediteringspanelet vurderer, at det faglige niveau på uddannelsen er tilrettelagt, så det er i overensstemmelse med de gældende adgangskrav.

Gælder for kandidatuddannelsen

Optagelse på kandidatuddannelsen i jura kræver en dansk eller ligestillet juridisk bacheloruddannelse bestået med karakteren 6 uden oprunding eller karakteren 02 efter 7-trinsskalaen. Studerende, der ønsker at følge elitemodulet, skal være blandt de 25 % af de studerende, der har opnået det højeste gennemsnit på den juridiske bacheloruddannelse (studieordningen for kandidatuddannelsen i jura, 2008, bilag 3.2).

Uddannelsen bygger videre på de kompetencer, der er erhvervet på bacheloruddannelsen, og ”konsoliderer den studerendes evne til at arbejde målrettet, struktureret og løsningsorienteret og dermed tage ansvar for egen læring” (dokumentationsrapporten, s. 56).

De studerende fortalte under besøget, at de oplever en glidende overgang fra bachelor- til kandidatuddannelsen, hvor der stil les højere krav til faglig selvstændighed med hensyn til fx emnevalg for opgaver.

Akkrediteringspanelet vurderer, at der er overensstemmelse mellem uddannelsens niveau og de forudsætninger, de studerende har erhvervet på deres adgangsgivende uddannelse.

Kriterium IV: Tilrettelæggelse og gennemførelse

Tilrettelæggelsen og den praktiske gennemførelse af uddannelsen understøtter opnåelsen af målene for læringsudbytte.

Uddybning:

- uddannelsen er tilrettelagt, så den studerende kan opnå uddannelsens mål for læringsudbytte inden for uddannelsens normerede studietid og med en samlet arbejdsbelastning svarende til uddannelsens omfang i ECTS-point,
- undervisningen på uddannelsen er pædagogisk kvalificeret,
- uddannelsen er tilrettelagt, så det er muligt at gennemføre én eller flere dele af uddannelsen eller udbuddet i udlandet inden for uddannelsens normerede studietid,
- dele af uddannelsen, der gennemføres uden for institutionen, herunder praktik, kliniske forløb og uddannelsesdele, der gennemføres i udlandet, indgår som integrerede dele af uddannelsen, således at de studerendes læring på institutionen og på dele, der gennemføres uden for institutionen, supplerer hinanden.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsen er tilrettelagt, så de studerende kan nå uddannelsens samlede mål for læringsudbytte inden for den normerede studietid og med en samlet arbejdsbelastning, der svarer til uddannelsens omfang på 180 ECTS-point. Den undervisning, de studerende modtager, er desuden pædagogisk kvalificeret. Der er en praksis for godkendelse af udlandsophold på uddannelsen, der kan muliggøre et sådant ophold uden studietidsforlængelse. Reelt tillader uddannelsens struktur dog i meget begrænset omfang et sådant ophold.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsen er tilrettelagt, så de studerende kan nå et kandidatniveau inden for den normerede studietid og med en samlet arbejdsbelastning svarende til 120 ECTS-point. Undervisningen på uddannelsen er pædagogisk kvalificeret, og den er tilrettelagt, så det er muligt for de studerende at gennemføre et udlandsophold inden for normeret studietid.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Er uddannelsen hensigtsmæssigt tilrettelagt?

Gælder for bacheloruddannelsen

Af det fremsendte studieaktivitetsskema fremgår det, at de studerende på 1.-5. semester har mellem 143 og 197 timer pr. semester. De studerende har flest timer på 2. semester og færrest på 4. semester. Regnes der med en semesterlængde på i gennemsnit 14,4 uger, modtager de studerende i gennemsnit 12,5 timers undervisning om ugen ($903 \text{ timer} / 5 = 180,6 / 14,4 \text{ uger} = 12,5 \text{ timer}$). På 6. semester modtager de studerende 11,25 timers undervisning, og i forbindelse med deres bachelorprojekt får de 1,5 timers vejledning:

Semester	Ugentlige timer	Timer i gennemsnit pr. semester	Undervisning i alt	Vejledning
1.-5. semester	12,5	180,6	898,5	0
6. semester	11,25	-	162	1,5

(Supplerende oplysninger af 1. oktober 2014 og 25. februar 2015, skema udarbejdet af AI).

Den udfoldede studieaktivitetsopgørelse viser, at de studerende på 1.-3. semester modtager undervisning både som forelæsninger og på hold. Fra 4. semester falder omfanget af holdundervisning, og på 6. semester modtager

de studerende kun undervisning i grupper på over 40 studerende. Som det også fremgår under kriterium III, er nedtrapningen af holdundervisningen et element i gradvist at styrke de studerendes selvstændighed og evne til at tage ansvar for egen læring.

Om tilrettelæggelsen fremgår det: ”Da en meget stor del af jurauddannelsen er funderet i at tilegne sig og herefter øve sig i at behandle gældende ret korrekt i forhold til konkrete retstilfælde/øvelser, er undervisningen primært baseret på forelæsninger samt øvelsesorienterede holdundervisningsforløb. Denne kombination af undervisningsformer, hvor der både er forelæsninger og instruktørundervisning på mindre hold, er valgt både for at styrke det faglige, men også for at integrere de nye studerende socialt på studiet.” (Dokumentationsrapporten, s. 59).

Under besøget tilkendegav de studerende, at de er meget tilfredse med kombinationen af forelæsninger og holdundervisning, og at balancen mellem de to typer af undervisning generelt er god.

De studerende modtager vejledning i forbindelse med deres bachelorprojekt (10 ECTS-point). Projektet gennemføres på baggrund af et fastlagt emne, hvortil der udleveres bilag og pensumhenvisninger. Vejlederne på de enkelte emner præsenterer dem fælles, og herefter modtager de studerende individuel, skemalagt vejledning inden for det emne, de har valgt.

Under besøget var de studerende tilfredse med den skemalagte vejledning i forbindelse med projektet, og de tilkendegav, at underviserne er villige til at vejlede yderligere, når de derudover bliver kontaktet. De tilkendegav dog også, at bachelorprojektet ikke for dem udgør et centralt element i uddannelsen.

Ledelsen henviste til, at bachelorprojektet vil blive opprioriteret, så der afsættes mere tid til opgaven. Formålet er at styrke de studerendes evne til at arbejde selvstændigt og dermed også i højere grad forberede dem på specialeprocessen (besøget og dokumentationsrapporten, s. 4).

Akkrediteringspanelet vurderer, at tilrettelæggelsen af uddannelsen svarer til et fuldtidsstudie. Samtidig bemærker panelet kritisk, at der er afsat få timer til vejledning af de studerende i forbindelse med bachelorprojektet.

Uddannelsens tilrettelæggelse er illustreret gennem tre fag, som akkrediteringspanelet har udvalgt til nærmere analyse. Det drejer sig om statsforfatningsret på 1. semester, folkeret og EU-ret på 4. semester samt formueret 1 og 2, som optager hele sidste semester, og som er et fagområde, de studerende første gang stifter bekendtskab med på 2. semester.

Statsforfatningsret er et af de fag, hvor der veksles mellem fire forelæsningstimer om ugen og seks holdundervisningstimer om ugen. Her er det valgt, at undervisningen på hold omhandler samme emne, som den forudgående forelæsning har behandlet. Enkelte supplerende emner behandles dog ikke i forelæsningerne. Holdundervisningen er dialogbaseret og baserer sig dels på spørgsmål og materiale, de studerende får udleveret på forhånd og skal forberede, dels på materiale, som de selv skal fremsøge. Arbejdsbelastningen i faget forventes at være relativt stor, da de studerende på 1. semester endnu ikke har vænnet sig til at arbejde med den juridiske metode (dokumentationsrapporten, samlet, s. 237-239.).

Under besøget gav VIP’erne udtryk for, at der bliver gjort meget ud af at koordinere mellem forelæsning og holdundervisning og i tilstrækkeligt omfang fagligt understøtte instruktorerne i holdundervisningen. De studerende tilkendegav at opleve, at holdundervisningen generelt er godt tilrettelagt, og at der er en fornuftig sammenhæng mellem det, der undervises i under en forelæsning, og det, de efterfølgende skal beskæftige sig med i holdundervisningen.

De bachelorstuderende var glade for, at holdundervisningen i højere grad end forelæsningerne med mange studerende giver dem mulighed for at stille spørgsmål. Det opleves som lettere, når det er en ældre studerende i form af en instruktør, de kan spørge. Senere i studiet føler de studerende sig bedre rustet til at henvende sig til VIP’erne med spørgsmål.

Folkeret og EU-ret vil fremover også få tilknyttet holdundervisning. Det skal supplere de nuværende to ugentlige forelæsninger og give de studerende mulighed for at udarbejde en række øvelsesopgaver. Opgraderingen tilskriver universitetet den stigende betydning, EU-retten har for danske jurister (dokumentationsrapporten, s. 4). Der lægges i beskrivelsen af faget bl.a. vægt på, at de studerende tilegner sig viden om og erfaring med selv at søge og finde relevante retskilder på nettet (dokumentationsrapporten, samlet, s. 241).

Fælles for de udvalgte fag er, at der er fokus på, at uddannelsen er professionsrettet, hvilket bl.a. kommer til udtryk, ved at de studerende trænes i juridisk metode gennem de øvelser, de skal igennem. Om formueretten, som er central for uddannelsen, fremgår det fx: "Formueret 1 og Formueret 2 er tæt forbundne med og forankret i det forhold, at jura er en professionsuddannelse. Hovedformålet med undervisningen og eksamenerne i formueret på jurastudiet er derfor, at de studerende skal tilegne sig de grundlæggende evner – "den juridiske metode" – som er et fælles grundvilkår for alle juristers virke." (Dokumentationsrapporten, samlet, s. 246).

Undervisningen i formueret 1 og 2 er tilrettelagt sådan, at de studerende bl.a. får mulighed for at løse en række tidligere eksamensopgaver. Selve undervisningen varetages primært af VIP'er⁵ med formueretlige delområder som forskningsfelt. Universitetet begrundet det med, at de studerende ofte opfatter fagområdet som svært (dokumentationsrapporten, samlet, s. 246). Øvelsesopgaverne rettes primært af DVIP'er, hvorefter der følges op med en opgave gennemgang under en forelæsning. Øvelserne forbereder de studerende til eksamenerne i faget, hvor de skal løse en juridisk case. Den ene eksamen er skriftlig, den anden mundtlig. Som det fremgår ovenfor, er den ene eksamen rettet mod den type juridiske opgaver, som en dommer ofte stilles over for, idet opgaven på forhånd er struktureret for de studerende. Derimod skal de studerende ved den anden eksamen i højere grad selv adskille væsentlige informationer fra uvæsentlige, hvilket er et forsøg på at tilnærme sig den juridiske virkelighed, som fx advokater beskæftiger sig med (ibid.).

Der er gennemsnitligt 1.800 siders pensum pr. semester med en vis variation over semestre, afhængig af stofets kompleksitet, og hvor langt de studerende er i deres studieforløb (dokumentationsrapporten, s. 59). Under besøget tilkendegav de studerende, at de oplever arbejdsbyrden på studiet som acceptabel, og flere bemærkede en væsentlig øgning af arbejdsbyrden fra 1. til 2. semester.

De studerende udpegede særligt formueret 1 og 2 som krævende fagelementer. De studerende opfatter meget klart, at formueretten frem for deres bachelorprojekt er der, hvor de skal demonstrere, at de har opnået et bachelorniveau inden for deres fagområde. Samtidig opleves den ustrukturerede opgave i formueretten som mere specieleforberedende end bachelorprojektet.

Med hensyn til tilrettelæggelsen af formueretten henviste ledelsen under besøget til de justeringer i uddannelsens struktur, der har gjort sig gældende, siden den justerede studieordning trådte i kraft i september 2014. Ved at omlægge de obligationsretlige valgfag på uddannelsens 5. semester, og herunder skærpe eksamensformen, er det hensigten at forberede de studerende bedre til de krav, der stilles på 6. semester.

Akkrediteringspanelet anerkender universitetets fokus på at styrke de studendes evne til at arbejde selvstændigt med fagområdet. Panelet bemærker dog, at hensigterne med hensyn til justeringerne i tilrettelæggelsen af bachelorprojektet endnu ikke er konkretiseret. På nuværende tidspunkt understøtter bachelorprojektet i begrænset omfang den skriftlige progression i uddannelsen.

Akkrediteringspanelet vurderer, at de undervisnings- og arbejdsformer, der bliver anvendt inden for de udvalgte fagelementer, understøtter deres læringsmål. De studerende vil efter at have fulgt undervisningen i statsforfatningsret kunne gøre rede for statsforfatningsrettens grundbegreber, og de vil efter at have fulgt undervisningen i folkeret og EU-ret være i stand til at diskutere forskellige løsninger på almindelige folkeretlige og EU-retlige problemstillinger og – med inddragelse af relevante teoretiske overvejelser – kunne begrunde en konklusion. Panelet finder også, at anvendelsen af cases og den todelte eksamensform i formueret 1 og 2 understøtter de studendes kompetencer både til selvstændigt at argumentere juridisk korrekt for løsning af formueretlige problemer og til at

⁵ I foråret 2014 blev 22 af 146 forelæsningsstimer varetaget af DVIP'er (dokumentationsrapporten, samlet, s. 246).

finde frem til og håndtere relevante retskilder. Vedr. læringsmålene henvises der dog til, at en række af dem er formuleret på et meget overordnet niveau.

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at tilrettelæggelsen af uddannelsen svarer til et fuldtidsstudie, og at de anvendte undervisnings- og arbejdsformer understøtter de studerendes muligheder for at nå et bachelorniveau. Panelet bemærker dog, at der på uddannelsen er afsat få timer til vejledning af de studerende.

Gælder for kandidatuddannelsen

Som det fremgår under kriterium III, består uddannelsen af to obligatoriske fagelementer, der hver udgør 10 ECTS-point. Herudover skal de studerende vælge syv valgfrie fagelementer, ligeledes på 10 ECTS-point hver, før de skal udarbejde det afsluttende speciale. 40 ECTS-point af de valgfrie fagelementer skal være juridiske kernefag med nær tilknytning til juristers arbejdsområder. Ét valgfrit fagelement skal gennemføres på engelsk. Alle valgfag, der udbydes af Juridisk Institut, betragtes som konstituerende fag. For de studerende, der følger elitemodulet, begrænses valgfriheden, da elitemodulet binder 30 ECTS-point.

Af det fremsendte studieaktivitetsskema fremgår det, at de studerende på uddannelsens første tre semestre modtager mellem 108 og 120 timers undervisning pr. semester. Regnes der med en semesterlængde på 14,4 uger, modtager de studerende i gennemsnit 7,8 timers undervisning om ugen ($339 \text{ timer} / 3 = 113 / 14,4 \text{ uger} = 7,8 \text{ timer}$):

Semester	Ugentlige timer	Timer i gennemsnit pr. semester	Undervisning i alt	Vejledning
1.-3. semester	7,8	113	339	0
4. semester	0	0	0	10

(Supplerende oplysninger af 1. oktober 2014 og 25. februar 2015, skema udarbejdet af AI).

Den udfoldede studieaktivitetsopgørelse viser, at timetallet er faldende op gennem uddannelsen. Videre fremgår det, at de studerende på 1. semester, eller når fagene civilproces og skatteret følges, modtager undervisning på hold med over 40 deltagere. I de valgfrie fagelementer, der udgør resten af uddannelsen, modtager de studerende undervisning på hold med højst 40 deltagere. Den pædagogiske begrundelse for holdundervisningen er bl.a., at ”det muliggør en undervisning, der er forskningslignende og stærkt praksisorienteret og sikrer en tættere interaktion med underviseren”. Videre muliggør det, at de studerende kan være aktive, søgende, undersøgende, prøvende, argumenterende og eventuelt skrivende under anvendelse af jura-fagets teori og metode. ”Det skal skærpe de studerendes evne til at være kritisk og analytisk og kunne systematisere komplekst empirisk og teoretisk stof, som ultimativt udprøves i specialet.” (Dokumentationsrapporten, s. 54 f.).

Akkrediteringspanelet spurgte under besøget om placeringen af civilproces på kandidatuddannelsen frem for på bacheloruddannelsen. Underviserne henviste til, at grundtræk fra civilproces indgår i forvaltningsretten, så de studerende er blevet introduceret til området på bacheloruddannelsen. Derudover måtte placeringen overvejende ses som det muliges kunst i forhold til de kompromisser med hensyn til tilrettelæggelsen, som indførelsen af Bolognamodellen ifølge underviserne har nødvendiggjort.

Ledelsen fortalte under besøget, at der hvert semester udbydes ca. 55 valgfrie fagelementer, som besættes ud fra de studerendes anciennitet på studiet. De studerende var tilfredse med udbuddet, hvor de med få undtagelser har kunnet følge de fagelementer, de har ønsket. Enkelte savnede dog valgfrie fagelementer inden for forvaltnings- og statsret, og meget specialiserede fag bliver udbudt, men ikke altid oprettet, på grund af manglende tilmeldinger. Det var de studerendes indtryk, at en række studerende rejser til Københavns Universitet for at følge valgfag der, fordi udbuddet er bredere.

Ledelsen erkendte under besøget, at flere studerende lader sig overflytte til Københavns Universitet, fordi de sandsynligvis oplever, at de der har bedre muligheder for at få studiejobs i offentligt regi. Ledelsen fortalte, at uddannelsen historisk set overvejende har været rettet mod advokatbranchen. Der var imidlertid opmærksomhed

over for potentialt i at styrke det offentlige udbud af valgfrie elementer, hvilket dog også blev betragtet som et ressourcspørgsmål.

Under besøget gav de studerende udtryk for, at fagbeskrivelserne og studievejledningen er til god hjælp i forbindelse med at sammensætte deres individuelle forløb.

Der er, jf. studieaktivitetsskemaet, afsat ti timers vejledning pr. studerende i forbindelse med udarbejdelsen af specialer. Under besøget fortalte de studerende, at de derudover har mulighed for frivilligt at følge et tretimers specialeforberedende kursus (ingen ECTS- point), hvor emnevalg, vejleders opgave, problemformulering, kilder mv. berøres.

Uddannelsens tilrettelæggelse er illustreret gennem tre fag, som akkrediteringspanelet har udvalgt til nærmere analyse. Det drejer sig om de to obligatoriske fagelementer civilproces og skatteret samt det valgfrie fagelement International Trade and Finance Law.

Civilproces og skatteret er begge fagelementer, hvor undervisningen foregår som større forelæsninger med to gange to timers forelæsninger om ugen. Civilproces sigter dels mod, at de studerende skal tilegne sig generel viden om processuelle regler og retsprincipper, dels mod, at denne viden skal anvendes på konkrete problemstillinger. For at understøtte de studerendes refleksion over pensum knytter der sig til hver forelæsning en række spørgsmål, som de studerende kan anvende i deres forberedelse, og som i et vist omfang inddrages i undervisningen. Skatteretten indgår i mange af de øvrige fag på uddannelsen, og et grundlæggende obligatorisk kendskab til disciplinen er derfor nødvendigt.

Omfanget af pensum i de to kurser er mellem 600 og 800 sider, og til begge fagelementer er der knyttet to øvelsesopgaver. Opgaverne er tidligere eksamensopgaver, og løsningen af dem træner de studerende i at omsætte den viden, de har tilegnet sig under forelæsningerne, til praktisk problemløsning. Om civilproces fremgår det, at opgaverne bliver rettet samt karaktergivet, og at den studerende får individuelle kommentarer. Universitetet forventer, at de studerende til disse opgaver bruger omkring ti timer til forberedelse, fordi begge fag kræver overblik over større fagområder (dokumentationsrapporten, samlet, s. 252 f.).

Modsat de to obligatoriske fagelementer er der på det valgfrie element International Trade and Finance Law gjort forsøg med at have et pensum, der ikke er fastlagt på forhånd. De studerende får forslag til litteratur, men de har selv ansvaret for at fremsøge den litteratur, de finder relevant for at kunne deltage i undervisningen, der i høj grad er casebaseret og baseret på aktiv deltagelse. Hver undervisningsgang varer tre timer og består af rollespil, hvor de studerende på baggrund af en case, med stigende kompleksitet gennem kurset, skal agere henholdsvis parter og dommere i en sag. Afslutningsvist samler underviseren de væsentligste hovedkonklusioner fra dagens undervisning sammen og lægger dem på Blackboard, universitetets e-læringssystem. Arbejdsformen betyder også, at universitetet anslår, at de studerende her skal bruge fem timer til forberedelse pr. forelæsnings-time mod to timer i de obligatoriske fag (dokumentationsrapporten, samlet, s. 249 ff.).

Under besøget havde de studerende kendskab til kurset og tilkendegav, at flere havde været skeptiske over for tilrettelæggelsen. Samtidig havde flere dog valgt kurset, netop fordi det giver en afveksling fra de øvrige fagelementer. Der var også enighed om, at den casebaserede undervisning er meget virkelighedsnær, og at tilrettelæggelsen understøtter de studerendes kompetence til selvstændigt at tage stilling til, hvordan konkrete problemstillinger kan løses. En kompetence, som de studerende under besøget også selv pegede på, at de kunne styrke yderligere.

Akkrediteringspanelet anerkender, at der er opmærksomhed over for at variere de anvendte undervisnings- og arbejdsformer.

Akkrediteringspanelet vurderer, at tilrettelæggelsen og arbejdsformerne på de udvalgte kurser er egnede til, at de studerende kan nå læringsmålene for de udvalgte kurser. De studerende vil efter at have fulgt undervisningen i fagelementet civilproces været i stand til at redegøre for væsentlige processuelle retsprincipper og fremkomme

med begrundede forslag til løsninger på konkrete processuelle problemstillinger. Ligeledes vil de efter at have gennemført fagelementet skatteret være i stand til at analysere og redegøre for indkomstbeskatningens systematik, grundprincipper og begrebsdannelse. Som det fremgår under kriterium III, er læringsmålene dog formuleret på et meget overordnet niveau, hvilket fx er tilfældet for International Trade and Finance Law, hvor panelet dog vurderer, at de studerende efter at have gennemført kurset vil være i stand til at "demonstrate comprehension of the over-all framework and the interaction of the relevant international treaties and local legislation".

Akkrediteringspanelet vurderer, at tilrettelæggelsen af uddannelsen svarer til et fuldtidsstudie. Panelet vurderer også, at de anvendte undervisnings- og arbejdsformer understøtter de studerendes muligheder for at realisere et læringsudbytte, der svarer til et kandidatniveau.

Hvilke strategier og tiltag er iværksat for at afhjælpe eventuel lav gennemførelsesgrad?

Gælder for bacheloruddannelsen

Af tabellen nedenfor fremgår det i procent, hvor mange studerende der gennemfører uddannelsen på normeret tid:

	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
<i>Jura AU</i>	<i>37</i>	<i>53</i>	<i>47</i>
<i>Samfundsvidenskab på landsplan</i>	<i>54</i>	<i>57</i>	<i>55</i>

Kilde: AU nøgletal og Notat om sammenligningsgrundlag, maj 2014. Se desuden bilag 4.2.

(Dokumentationsrapporten, s. 6).

Af tabellen nedenfor fremgår det i procent, hvor mange studerende der gennemfører uddannelsen på normeret tid plus et år:

	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>
<i>Jura AU</i>	<i>61</i>	<i>69</i>	<i>65</i>
<i>Samfundsvidenskab på landsplan</i>	<i>65</i>	<i>68</i>	<i>67</i>

Kilde: AU nøgletal og Notat om sammenligningsgrundlag, maj 2014. Se desuden bilag 4.2.

(Dokumentationsrapporten, s. 6).

Den samlede forbedring med hensyn til gennemførelsestiden både for normeret tid og for normeret tid plus et år tilskriver universitetet justeringen af studieordningen i 2007. Her blev undervisningen i familie- og arveret om-
lagt, hvilket betød, at beståelsesprocenten på faget blev forbedret, og flere studerende kom igennem første studieår uden afventende reeksamener (dokumentationsrapporten, s. 60).

Omlægningen af fagelementet formuleret forventer universitetet også, vil forbedre gennemførelsestiden. De studerende, der har forlænget studietid, har typisk ikke bestået de to afsluttende eksamener i faget, eller de har ønsket at forbedre karakteren 00. Tidligere kunne de studerende bestå bacheloreksamen på gennemsnit, men den mulighed er bortfaldet, og alle fag skal nu bestås med minimumkarakteren 02. Til gengæld vil arbejdsbyrden på fagelementet fremover blive omfordelt, så byrden øges på 2. semester og falder på 5., jf. ovenstående. Efter en forsøgsordning inden for fagelementet, hvor studerende frivilligt skrev flere opgaver og gav hinanden feedback, overvejer universitetet at gøre ordningen permanent. De, der var omfattet af forsøgsordningen, klarede sig karaktermæssigt betydeligt bedre end dem, der ikke var (dokumentationsrapporten, s. 61).

Akkrediteringspanelet anerkender, at universitetet har været opmærksomt på faktorer, der kan have betydning for de studerendes forlængede gennemførelsestid, og har reageret på dem.

Akkrediteringspanelet noterer sig, at gennemførelsestiden på normeret tid er forbedret siden 2011, hvor den var noget mindre end for hovedområdet på landsplan. Akkrediteringspanelet bemærker dog kritisk, at under halvdelen af de studerende gennemførte uddannelsen på normeret tid i 2013.

Akkrediteringspanelet noterer sig videre, at gennemførelsestiden plus et år de seneste tre år enten ligger over eller tæt på niveauet for hovedområdet på landsplan.

Gælder for kandidatuddannelsen

Af tabellen nedenfor fremgår det i procent, hvor mange studerende der gennemfører uddannelsen på normeret tid:

	2011	2012	2013
Jura AU	36	23	17
Samfundsvidenskab på landsplan	20	18	22

Kilde: AU nøgletal og Notat om sammenligningsgrundlag, maj 2014. Se desuden bilag 4.2.

(Dokumentationsrapporten, s. 7).

Af tabellen nedenfor fremgår det i procent, hvor mange studerende der gennemfører uddannelsen på normeret tid plus 1 år:

	2011	2012	2013
Jura AU	73	77	71
Samfundsvidenskab på landsplan	60	61	64

Kilde: AU nøgletal og Notat om sammenligningsgrundlag, maj 2014. Se desuden bilag 4.2.

(Dokumentationsrapporten, s. 7).

Under besøget var der blandt studerende, undervisere og ledelse enighed om, at omfanget af de studerendes studiejobs var den væsentligste årsag til, at de studerende ikke gennemfører på normeret tid. De studerende fortalte, at de oplever modsatrettede forventninger fra arbejdsmarkedet om både at klare sig godt, blive hurtigt færdige og lægge et betydeligt antal timer i deres studiejob. De henviste også til, at der blandt de studerende er et stort fokus på at få høje karakterer, hvilket var en oplevelse, som underviserne kunne genkende.

Ud over studiejobs henviste ledelsen til, at de studerende var meget bevidste om, hvilke valgfag de ønsker, hvilket også kan forsinke dem. Der udbydes ca. 55 valgfrie fagelementer pr. semester, hvoraf ca. 10 ikke oprettes på grund af for få tilmeldte. Det skaber usikker blandt de studerende og kan være med til at skabe studietidsforsinkelser. I forlængelse heraf henviste ledelsen til, at den forventer, at den kommende fremdriftsreform vil forbedre gennemførelsestiden. Ledelsen havde et ønske om at fastholde de studerende gennem et fortsat spændende, men måske smallere udbud af valgfrie fagelementer og øge de studerendes mulighed for at langtidspanlægge. Ledelsen havde også et ønske om i højere grad at inddrage aftagerne i et samarbejde om at skabe forståelse for, at de studerende fremover ikke kan have samme omfang af studiejobs som nu. Endelig tilkendegav ledelsen, at der var overvejelser om at styrke mulighederne for at gennemføre fagelementer gennem sommeruniversitetet og dermed gøre det muligt for de studerende at reducere arbejdsbelastningen på de ordinære semestre.

Akkrediteringspanelet anerkender, at ledelsen er opmærksom på at følge de studerendes gennemførelsestid. Set i lyset af, at antallet af studerende, der har gennemført uddannelsen på normeret tid, har været faldende de seneste tre år, bemærker panelet dog kritisk, at universitetet ikke forekommer at have undersøgt, hvad årsagerne er, eller konkretiseret tiltag til at forbedre gennemførelsestiden. Panelet bemærker i forlængelse heraf, at det af censorindberetningerne for vintereksamen 2013/14 fremgår, at censorerne har kommenteret, at mange studerende udebliver fra eksamen. Panelet vurderer, at det også kan være en vægtig årsag til forlænget studietid, men noterer sig også, at det ikke fremgår, om kommentarerne er rettet mod bachelor- eller kandidatuddannelsen eller begge uddannelser.

Akkrediteringspanelet vurderer, at gennemførelsestiden på normeret tid de seneste tre år har været nedadgående og i 2013 er meget lav. Samtidig noterer panelet sig, at andelen af studerende, der gennemfører uddannelsen på normeret tid plus et år, de seneste tre år har været stabilt større end for hovedområdet på landsplan.

Hvilke strategier og tiltag er iværksat for at afhjælpe eventuelt stort frafald?

Gælder for bacheloruddannelsen

Opgørelsen over frafaldet på første år af bacheloruddannelsen viser, at uddannelsens frafald i de seneste tre opgjorte år ligger omkring 15 %:

	2011	2012	2013
<i>Jura AU</i>	14	16,3	14,6
<i>Samfundsvidenskab på landsplan</i>	16	17	16

Kilde: AU nøgletal og Notat om sammenligningsgrundlag, maj 2014. Se desuden bilag 4.2.

(Dokumentationsrapporten, s. 7).

Universitetet skriver, at et frafaldstal på mellem 14 % og 16 % anses for utilfredsstillende, også selvom en del af frafaldet skyldes, at indskrevne studerende ikke møder op til studiestart eller falder fra i løbet af meget kort tid.

På baggrund af studiemiljøundersøgelser har universitetet identificeret ensomhed på studiet som en mulig faktor, der har betydning for frafaldstallet. Generelt ønsker universitetet at styrke indsatsen med hensyn til de studerendes første år på uddannelsen. De sidste par år har der været sociale mentorer på første år. Det er en ordning, universitetet har planer om at videreføre og evt. indføre også på de ældre årgange. Ligeledes er der indført obligatoriske læsegrupper på første år. Tiltagene med sociale mentorer og læsegrupper skal tilskynde de studerende til i højere grad at læse i fællesskab frem for at sidde hver for sig og studere. Studienævnet skal i efteråret 2014 se nærmere på, hvordan der kan skabes en god kultur med hensyn til læsegrupper (dokumentationsrapporten, s. 61).

BSS har gennemført en analyse, der viser, at en del af forklaringen på frafaldet måske kan tilskrives de studerendes adgangsgrundlag. Frafaldet blandt studerende, der er blevet optaget baggrund af en HF-eksamen, er procentvist dobbelt så stort som blandt de studerende, der er blevet optaget på baggrund af en studentereksamen. Universitetet skriver, at det er en problemstilling, der skal afdækkes nærmere i løbet af de kommende år (dokumentationsrapporten, s. 61). Akkrediteringspanelet bemærker, at det ikke fremgår af materialet, hvornår BSS har gennemført analysen af de studerendes adgangsgrundlag, eller hvor stor en andel af uddannelsens studerende der bliver optaget med HF-eksamen som adgangsgivende grundlag. Panelet anerkender dog, at universitetet har til hensigt at afdække problemstillingen yderligere, og at studieteknikdagen vil kunne være et blandt flere mulige tiltag for at håndtere evt. udfordringer med hensyn til frafald.

Akkrediteringspanelet bemærker, at undervisningsmiljøvurderingerne har relativt lave svarprocenter og derfor kun i begrænset omfang er sigende for, hvilke forhold der kan være udslagsgivende i forbindelse med frafald⁶.

Akkrediteringspanelet vurderer, at universitetet fortsat er opmærksomt på at få nedbragt frafaldet på bacheloruddannelses første år, og at der er gjort flere tiltag for at imødegå problemstillingen.

Gælder for kandidatuddannelsen

Af opgørelsen nedenfor over frafaldet på uddannelsen fremgår det, at frafaldet særligt de seneste to år har været lille og i alle år har ligget væsentligt under frafaldet for hovedområdet på landsplan:

	2011	2012	2013
<i>Jura AU</i>	7	2,3	4,3
<i>Samfundsvidenskab på landsplan</i>	14	11	11

Kilde: AU nøgletal og Notat om sammenligningsgrundlag, maj 2014. Se desuden bilag 4.2.

(Dokumentationsrapporten, s. 7).

Akkrediteringspanelet vurderer, at uddannelsens frafald ikke er stort.

⁶ <http://www.au.dk/studiemiljo/rapporter/>.

Er underviserne pædagogisk kvalificerede?

Gælder for begge uddannelserne

Ved ansættelser på både institut- og fakultetsniveau lægges der vægt på undervisningserfaring og undervisningskompetencer, som skal dokumenteres i en undervisningsportfolio (dokumentationsrapporten, s. 63). Efter ansættelse sker den pædagogiske kvalificering af undervisningen på overordnet niveau og på institutniveau. På det overordnede niveau udbyder CUL ud over et formaliseret adjunktpædagogikum en række aktiviteter rettet mod pædagogisk opkvalificering. Der udbydes bl.a. et vejlederkursus, der er obligatorisk i forbindelse med ansættelse som professor. Desuden udbyder centeret en række pædagogiske og didaktiske kurser, som også eksterne undervisere kan følge, fx et kursus om undervisning af storhold. Eksterne undervisere bliver aflønnet, hvis de ønsker at følge et kursus. Af materialet fremgår det, at der udbydes et pædagogisk kursus for DVIP'er (dokumentationsrapporten, samlet, s. 248 og 257). Ud over kursusaktiviteter tilbyder centeret sparring om problembaseret læring og andre former for aktiverende undervisning (dokumentationsrapporten, s. 63).

På institutniveau er det i forbindelse med undervisningsevalueringerne muligt at monitorere, om der er forhold relateret til undervisernes pædagogiske kompetencer, som det er nødvendigt at følge op på.

I bilag 4.1 findes en oversigt over de CUL-kurser, som underviserne på de udvalgte fagelementer har gennemført. Akkrediteringspanelet bemærker, at det overvejende er de obligatoriske kurser, underviserne har deltaget i.

Akkrediteringspanelet vurderer, at universitetet sikrer, at undervisningen på uddannelserne er pædagogisk kvalificeret.

Har de studerende mulighed for udlandsophold?

Gælder for begge uddannelserne

Universitetet har indgået en række faste aftaler med flere udenlandske universiteter om udvekslingsophold. Aftalerne understøttes af en fast praksis for forhåndsgodkendelse og endelig godkendelse af ophold, som de studerende ønsker at gennemføre de pågældende steder. Praksissen sikrer, at de studerende ikke bliver forsinkede på grund af udlandsopholdet (dokumentationsrapporten, s. 65).

Det fremgår af universitetets beskrivelse, at udlandsophold primært er målrettet kandidatuddannelsen. Det skyldes dels den store valgfrihed på uddannelsen, og dels at den i langt højere grad end bacheloruddannelsen har et internationalt perspektiv. Der er på kandidatuddannelsen også det krav, at de studerende skal vælge ét valgfag, der udbydes på et fremmedsprog, hvilket understøtter intentionen om at styrke uddannelsens internationale præg (dokumentationsrapporten, s. 65).

Under besøget var det de studerendes indtryk, at der blandt de studerende er stor interesse for at få en international profil. De kandidastuderende gav udtryk for, at det er krævende at sætte sig ind i, hvordan man kommer af sted, men selve proceduren er relativt nem.

Akkrediteringspanelet anerkender, at bacheloruddannelsen overvejende er nationalt rettet. Samtidig bemærker panelet dog, at der på uddannelsen er mulighed for at styrke det internationale element. Panelet anerkender, at der er en fast praksis for godkendelse af udlandsophold, der også omhandler bacheloruddannelsen, men vurderer, at uddannelsens struktur reelt i meget begrænset omfang muliggør et udlandsophold.

Med hensyn til kandidatuddannelsen vurderer akkrediteringspanelet, at uddannelsens struktur giver de studerende mulighed for at tage på et udlandsophold, uden at det medfører studietidsforlængelse.

Kriterium V: Intern kvalitetssikring og -udvikling

Kvalitetssikringen af uddannelsen er i overensstemmelse med de europæiske standarder og retningslinjer for de videregående uddannelsesinstitutioners interne kvalitetssikring af uddannelser og er velfungerende i praksis.

Uddybning:

Institutionen sikrer, at:

- der gennemføres løbende kvalitetssikring og -udvikling af uddannelsens tilrettelæggelse og gennemførelse, herunder indsamling, analyse og anvendelse af relevant information og de studerendes evaluering af undervisningen,
- der gennemføres periodiske evalueringer af uddannelsen med inddragelse af aftagere og øvrige relevante interessenter,
- dele af uddannelsen, som gennemføres uden for institutionen, herunder praktik, kliniske forløb og uddannelsesdele, der gennemføres i udlandet, omfattes af det systematiske kvalitets-sikringsarbejde,
- uddannelsens fysiske faciliteter, og materielle ressourcer er relevante for at realisere målene for læringsudbyttet.

Vurdering for bacheloruddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at der gennemføres løbende kvalitetssikring og -udvikling af uddannelsens tilrettelæggelse og gennemførelse, herunder indsamling, analyse og anvendelse af relevant information og af de studerendes slutevaluering af undervisningen. Universitetet er i gang med at udvikle og afprøve en model for periodiske evalueringer af uddannelsen med inddragelse af eksterne interessenter, mens aftagere og øvrige relevante interessenter i forbindelse med aftagerpanel, censorkorps og beskæftigelsesundersøgelser allerede nu inddrages i kvalitetssikringen af uddannelsen. Uddannelsens fysiske faciliteter og materielle ressourcer bliver løbende sikret.

Vurdering for kandidatuddannelsen

Kriteriet er tilfredsstillende opfyldt.

Akkrediteringspanelet vurderer, at der gennemføres løbende kvalitetssikring og -udvikling af uddannelsens tilrettelæggelse og gennemførelse, herunder indsamling, analyse og anvendelse af relevant information og de studerendes slutevaluering af undervisningen. Universitetet er i gang med at udvikle og afprøve en model for periodiske evalueringer af uddannelsen med inddragelse af eksterne interessenter, mens aftager og øvrige relevante interessenter i form af aftagerpanel, censorkorps og beskæftigelsesundersøgelser på nuværende tidspunkt inddrages i kvalitetssikringen af uddannelsen. Uddannelsens fysiske faciliteter og materielle ressourcer bliver løbende sikret.

Den samlede vurdering af kriteriet er baseret på vurderinger af følgende forhold:

Bliver information om uddannelseskvaliteten løbende indsamlet og anvendt?

Gælder for begge uddannelserne

Universitetets politik for kvalitetsarbejde på uddannelsesområdet er opdelt i fem delområder:

- Rekruttering og optagelse
- Struktur og forløb
- Udvikling af uddannelser, undervisning og læringsmiljø
- Studiemiljø
- Relation til arbejdsmarkedet.

(Bilag 5.2, dokumentationsrapporten, samlet, s. 268).

Universitetet skriver, at der i forbindelse med forberedelsen af universitetets kommende institutionsakkreditering pågår et arbejde med at udfolde kvalitetspolitikken i et kvalitetssystem, og opfylde de nye krav til institutionens kvalitetssikringssystem. Det gælder bl.a. fastlæggelse af en række indikatorer (grænseværdier) på universitets- og hovedområdeniveau og udvikling af en model for evaluering af hele uddannelser, jf. nedenfor (dokumentationsrapporten, s. 66).

Studiemæssige nøgletal indsamles og udsendes én gang årligt på både fakultets- og uddannelsesniveau. Nøgletallene omfatter:

- Antal indskrevne
- Antal optagne
- Antal færdiguddannede
- Antal STÅ
- Opgørelse over frafald
- Opgørelse over gennemførelse.

(Dokumentationsrapporten, s. 67).

Derudover modtager studieledelsen to gange årligt et datasæt vedr. de studerendes adfærd frem til opgørelses-tidspunktet, bl.a. med oplysninger om deres resultater i seneste eksamenstermin. Det er studielederens ansvar, at de relevante nøgletal mindst én gang årligt drøftes med fagstudienævnet, der har ansvaret for at sikre uddannelsernes progression (dokumentationsrapporten, s. 70). Fremover er det hensigten, at nøgletallene skal inddrages i uddannelsesevalueringerne. Studielederen og studienævnet har også mulighed for at bede den relevante driftsenhed om særkørsler af udvalgte nøgletal, hvis de ønsker at reagere på formodede tendenser på uddannelserne, som det eksisterende datamateriale ikke umiddelbart kan afdække (ibid.).

Som det fremgår under kriterium I, indsamles der herudover information om uddannelsernes kvalitet gennem censorindberetninger, ligesom der gennemføres beskæftigelsesundersøgelser, som fagstudienævnet i samarbejde med dekanatet er ansvarligt for at følge op på (dokumentationsrapporten, s. 71).

Det juridiske Studienævn besluttede i 2011 at indføre en treårig turnusplan for undervisningsevaluering:

- Efterår 1: bacheloruddannelsens 1. semester: statsforfatningsret, familie- og arveret
- Forår 1: bacheloruddannelsens 2. semester: dele af formueret; ret og politik og retshistorie
- Efterår 2: bacheloruddannelsens 5. semester: formuerettens almindelige principper, valgfag, bachelorprojektet, retssociologi
- Forår 2: bacheloruddannelsens 6. semester: formueret
- Efterår 3: bacheloruddannelsens 3. semester: forvaltningsret, retslære, strafferet, kandidatuddannelsens første halvdel, fx efter alfabetisk orden
- Forår 3: bacheloruddannelsens 4. semester: forvaltningsret, folkeret og EU-ret, kandidatuddannelsens anden halvdel.

Turnusplanen sikrer, at alle fagelementer jævnlige evalueres. Fagelementer skal altid evalueres, når der er nye undervisere. Evalueringen foregår afslutningsvist i et forløb og gennemføres elektronisk. Studienævnet opfordrer undervisere og studerende til også at foretage en midtvejsevaluering, hvor formen kan bestemmes af underviseren eller underviseren og de studerende i fællesskab (dokumentationsrapporten, s. 69).

En samlet oversigt over resultaterne for de enkelte evaluerede fag tilgår studielederen, der samler dem i en rapport, som tilgår den enkelte underviser og drøftes i studienævnet. Studielederen har ansvaret for at skride ind, hvis han eller hun vurderer, at det er nødvendigt. Er der tale om tilfælde, hvor en evaluering giver anledning til overvejelser om ansættelsesmæssige konsekvenser, skal institutlederen inddrages (dokumentationsrapporten, s. 69).

Det fremgik under besøget, at underviserne har mulighed for at få individuelle spørgsmål med i evalueringerne, hvis de oplever at have behov for det. Underviserne opfordrer de studerende til at evaluere, men svarprocenterne er meget lave. Ledelsen var bekendt med udfordringen med lave svarprocenter, men der var ikke umiddelbart gjort overordnede tiltag for at forbedre dem. Generelt var det ledelsens erfaring, at der bliver påpeget få problemstillinger i evalueringerne, og i de tilfælde, hvor det er sket, har ledelsen handlet på baggrund af det.

Det er akkrediteringspanelets indtryk, at de studerende generelt oplever, at de har mulighed for at blive hørt.

Akkrediteringspanelet bemærker positivt, at det om fagelementet statsforfatningsret fremgår, at der er blevet udpeget en evalueringsgruppe bestående af en studerende fra hvert hold, som forelæseren mødes med to-tre gange i løbet af semesteret med henblik på løbende evaluering af forelæsninger, holdundervisning og sammenhængen herimellem (dokumentationsrapporten, samlet, s. 238). Samtidig bemærker panelet dog, at det ikke fremgår af materialet, at man systematisk analyserer nøgletal på tværs af hold for de fagelementer, hvortil der er tilknyttet holdundervisning.

Samlet set vurderer akkrediteringspanelet, at der løbende og systematisk indsamles og anvendes information om uddannelsernes kvalitet.

Bliver den samlede uddannelse periodisk evalueret med inddragelse af aftagere og øvrige relevante interessenter?

Gælder for begge uddannelserne

Som det fremgår under kriterium I, inddrages uddannelsernes aftagerpanel løbende i kvalitets- og udviklingsarbejdet på uddannelserne.

BSS har udarbejdet et udkast til en model for uddannelsesevaluering, der betyder, at eksisterende uddannelser fremover vil blive evalueret mindst hvert femte år. Nye uddannelser vil først blive evalueret, når der har været et fuldt gennemløb. Hvilke uddannelser, der skal evalueres, bliver fastlagt af prodekanen for uddannelse i samråd med studielederne. En uddannelse kan blive evalueret individuelt eller i sammenhæng med beslægtede uddannelser, men der vil blive udarbejdet én rapport for hver uddannelse, så det er muligt at tage højde for fx datagrundlag, linjer, individuelle behov mv. Fokus for uddannelsesevalueringen er at se på udviklingen over tid samt på, hvilke udviklingsinitiativer der fremover skal sættes ind med (bilag 5.2, dokumentationsrapporten, samlet, s. 268). Det fremgår af dokumentationsmaterialet, at bachelor- og kandidatuddannelsen i jura i foråret 2014 var udvalgt som pilotprojekter for modellen.

Evalueringen vil være systematiseret efter de fem delpolitikker, som universitetets politik for kvalitetsarbejde på uddannelsesområdet er opdelt i, jf. ovenstående.

Uddannelsesevalueringer skal ske i form af en ”systematisk dialog med afsæt i primært eksisterende data” (bilag 5.2, dokumentationsrapporten, samlet, s. 267). Følgende data skal som minimum indgå i evalueringen:

- Optag
- Studieprogression/undervisningsaktivitet
- Beskæftigelse
- Frafald
- Kursusevaluering
- Internationalisering
- Studiemiljø
- Forskningsdækning/videnrundlag.

En evaluering af uddannelsens overordnede læringsmål, set i sammenhæng med, hvordan de understøttes af de enkelte fagelementer, skal også indgå. Herudover kan øvrige relevante informationer som beståelsesprocenter,

sensorindberetninger m.m. inddrages. En basisskabelon for selvevalueringsrapporten, der inkluderer både kvantitative og kvalitative data, vil blive udarbejdet (bilag 5.2, dokumentationsrapporten, samlet, s. 271).

Deltagerkredsen i evalueringerne er:

- Prodekan
- Institutleder
- Studieleder
- Formand/næstformand for studienævn
- Studenterrepræsentant(er)
- Ekstern ekspert
- Intern ekspert/studieleder fra anden uddannelse
- Studieadministration.

Procesen for uddannelsesevalueringer foregår i tre trin: forberedelse, evaluering og opfølgning. Selve evalueringen foregår på et møde, hvor prodekanen for uddannelse er mødeleder. Studielederen, der har det overordnede ansvar for udarbejdelsen af selvevalueringsrapporten, vil fremlægge den på mødet. Der skal udarbejdes en skriftlig opsamling af mødet, som skal danne grundlag for efterfølgende opfølgninger (bilag 5.2, dokumentationsrapporten, samlet, s. 271).

I bilag 5.2 findes et skema, der kort beskriver ansvarsfordelingen for de enkelte aktører i forbindelse med processens tre trin. Om den eksterne ekspert fremgår det fx, at han eller hun skal forberede sig med afsæt i tilsendt materiale og ud fra en kritisk stillingtagen til materialet bidrage med emner til drøftelse. I selve evalueringen er den eksterne eksperts rolle at udfordre gennem inddragelse af viden og erfaring fra øvrige uddannelsesinstitutioner (bilag 5.2, dokumentationsrapporten, samlet, s. 269).

Som opfølgning på uddannelsesevalueringerne vil der fremover blive gennemført en årlig status på kvalitetsarbejdet, der følger de fem delpolitikker i kvalitetspolitikken. Den årlige status skal sikre sammenhæng mellem uddannelsesevalueringerne og det øvrige, løbende kvalitetsarbejde (dokumentationsrapporten, s. 71). Det er ikke beskrevet nærmere, hvordan uddannelsens aftagere skal bidrage til de periodiske evalueringer.

Akkrediteringspanelet bemærker, at periodiske evalueringer af uddannelserne med inddragelse af aftagere og øvrige relevante interessenter i 2013 blev et nyt krav til institutionerne i forbindelse med uddannelsesakkreditering. Bekendtgørelsens krav på dette område svarer ikke til de mere omfattende krav, som bekendtgørelsen i forbindelse med institutionsakkreditering stiller til regelmæssige evalueringer af uddannelserne med inddragelse af eksterne eksperter. Men kravene i forbindelse med uddannelsesakkreditering kan ses som et første skridt i retning af at opfylde de krav, som institutionsakkreditering stiller.

Akkrediteringspanelet vurderer, at universitetet har påbegyndt det forberedende arbejde for at kunne gennemføre periodiske evalueringer af uddannelserne.

Sikrer uddannelsen løbende de nødvendige fysiske faciliteter og materielle ressourcer?

Gælder for begge uddannelserne

Universitetet gennemfører en studiemiljøundersøgelse hvert tredje år. Der udarbejdes en rapport for hvert fakultet, og den enkelte uddannelse kan udskilles i rapporten, så det er muligt at identificere evt. uddannelsesspecifikke problemstillinger. Studiemiljøundersøgelsen behandles i fagstudienævnet og i fakultetsledelsen (dokumentationsrapporten, s. 72).

Undersøgelsen fra 2014 var endnu ikke færdigbehandlet ved indsendelsen af dokumentationsmaterialet, hvorfor der refereres til undersøgelsen fra 2011. 74 % af de jurastuderende, der har deltaget i undersøgelsen, tilkendegiver, at de overordnet set er tilfredse med uddannelsens fysiske forhold, som bidrager til, at det er rart at opholde

sig på uddannelsesstedet. Lidt over halvdelen er enige i, at de som regel kan finde en læseplan, mens kun en fjerdedel finder, at de fysiske rammer understøtter deres muligheder for at møde underviserne i dagligdagen.

De studerende har adgang til læsepladser rundt omkring på campus, der dog ikke er reserveret eksklusivt til jurastuderende. BSS' bibliotek er placeret i umiddelbar nærhed af jurastudiets lokaler, og her er det bl.a. muligt for de studerende at opholde sig, når de arbejder i grupper. I undervisningslokalerne er der trådløst netværk og et såkaldt klikkersystem. Her har underviseren mulighed for at stille et spørgsmål, som de studerende ved hjælp af en klikker svarer på, hvilket giver underviseren mulighed for at vurdere, om det stof, der bliver gennemgået, også forstås (dokumentationsrapporten, s. 73).

Akkrediteringspanelet vurderer, at universitetet løbende sikrer de faciliteter og ressourcer, der er nødvendige, for at de studerende kan gennemføre uddannelserne. Dog bemærker panelet, jf. kriterium II, at svarprocenten i forbindelse med den seneste studiemiljøundersøgelse var så lav som 22⁷.

⁷ <http://www.e-pages.dk/aarhusuniversitet/233/> (studiemiljøundersøgelsen for BSS).

Om akkrediteringen

Lovgrundlag

En akkrediteringsvurdering af en uddannelse er en faglig vurdering af, om uddannelsen lever op til foruddefinerede kriterier. Denne akkrediteringsvurdering er foretaget med udgangspunkt i de kriterier for uddannelsers kvalitet og relevans, som er fastlagt i bekendtgørelse nr. 745 af 24.6.2013 (Bekendtgørelse om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner og godkendelse af nye videregående uddannelser).

Metode og proces

Akkrediteringsprocessen bygger på metodiske elementer, som er internationalt anerkendte, og på de europæiske standarder og retningslinjer for kvalitetssikring af videregående uddannelse. Hovedelementerne i akkrediteringsprocessen er, at institutionen indsender sit skriftlige materiale for at vise, hvordan kriterierne er opfyldt, at et fagligt akkrediteringspanel vurderer dette, og at der udarbejdes en akkrediteringsrapport, som offentliggøres.

AI har tilrettelagt akkrediteringsprocessen med det formål at sikre en transparent proces og tilvejebringe et solidt dokumentationsmateriale, som akkrediteringspanelet kan foretage sin vurdering på baggrund af.

Processen skitseres kort herunder. En uddybning af processen findes i AI's *Vejledning til uddannelsesakkreditering. Eksisterende uddannelser og udbud*, som er tilgængelig på www.akkr.dk.

- Institutionen har været inviteret til et vejledende informationsmøde om akkrediteringsopgaven.
- Institutionen har indsendt redegørelsen og bilag for at vise, hvordan de opfylder kriterierne. Kravene til den skriftlige dokumentation fremgår af *Vejledning til uddannelsesakkreditering. Eksisterende uddannelser og udbud*.
- Akkrediteringspanelet og AI har analyseret materialet ud fra de kriterier, som er fastlagt for akkreditering af eksisterende uddannelser og udbud, og har bedt institutionen om at indsende supplerende oplysninger ved tvivlsspørgsmål.
- Akkrediteringspanelet og AI har været på besøg på uddannelsesinstitutionen.
- AI har udarbejdet akkrediteringsrapporten på baggrund af institutionens skriftlige materiale og besøget samt akkrediteringspanelets analyse og vurdering heraf. Rapporten er godkendt af akkrediteringspanelet.
- Rapporten har været i høring på uddannelsesinstitutionen. Hvis institutionen har indsendt et høringssvar, der har givet anledning til ændringer i vurderinger i rapporten, vil det fremgå i det følgende afsnit om sagsbehandling.
- AI har sendt den endelige akkrediteringsrapport til Akkrediteringsrådet og har samtidig offentliggjort rapporten på www.akkr.dk. Akkrediteringsrapporten danner grundlag for Akkrediteringsrådets afgørelse om positiv uddannelsesakkreditering, betinget positiv uddannelsesakkreditering eller afslag på uddannelsesakkreditering.
- Akkrediteringsrådet meddeler sin afgørelse til uddannelsesinstitutionen og Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Sagsbehandling

Ansøgningen er modtaget 1. juli 2014.

Akkrediteringsrapporten er sendt i høring hos institutionen 23. marts 2015.

Akkrediteringsrapporten er behandlet på Akkrediteringsrådets møde 26. juni 2015.

Dokumentation – samlet oversigt

Redegørelse (dokumentationsrapport)

Bilag 1.1. Oplæg om samarbejdet med aftagerpanelerne for de juridiske studier ved Aarhus Universitet

Bilag 1.2. Referat af møde i Aftagerpanelet den 20. juni 2012

Bilag 1.3. Referat af møde i Aftagerpanelet den 20. august 2013

Bilag 1.4. Referat af møde i Aftagerpanelet den 4. februar 201

Bilag 1.5. Høring vedr. ny studieordning 2014

Bilag 1.6. Tilbagemeldingsskemaer for censorer vinteren 2013-14.

Bilag 2.1 Forskningspublikationer Juridisk Institut

Bilag 3.1. Studieordning for kandidatuddannelsen i jura, 2008

Bilag 3.2. Studieordning for bacheloruddannelsen i jura, 2013

Bilag 4.1. Undervisnings- og arbejdsformer i udvalgte fagelementer

Bilag 4.2. Definitioner til studiemæssige nøgletal, bachelor- og kandidat

Bilag 5.1 Kontinuerlig kvalitetsudvikling af undervisning og uddannelse på School of Business and Social Sciences, Aarhus Universitet

Bilag 5.2 Model for uddannelsesevaluering på School of Business and Social Sciences, Aarhus Universitet

Bilag 5.3 Principper for aftagerpaneler på dagstudierne på School of Business and Social Sciences, Aarhus Universitet

Følgende links er besøgt i den periode, hvor akkrediteringsrapporten er blevet udarbejdet:

- 1. oktober 2014 er der modtaget supplerende oplysninger vedr. studieaktivitetsopgørelser
- 12. januar 2015 er der modtaget supplerende oplysninger vedr. vejledning
- 25. februar 2015 er der modtaget supplerende oplysninger vedr. vejledning og VIP/DVIP fordeling
- 2. marts 2015 er der modtaget supplerende oplysninger vedr. vejledning og VIP/DVIP fordeling

Følgende links er besøgt i den periode, hvor akkrediteringsrapporten er blevet udarbejdet:

- <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/statistik-og-analyser/faerdiguddannede/nyuddannedes-beskaeftigelse/Kandidat/samfundsvidenskab/samfundsvidenskab-detajler-pdf.pdf>
- <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/politiske-indsatsomrader/dimensionering>
- <http://www.e-pages.dk/aarhusuniversitet/233/> (Studiemiljøundersøgelsen for BSS)
- <http://www.au.dk/studiemiljo/rapporter/>